

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΘ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27 689

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1962

ΑΡΙΘ. 8

Η ΑΝΑΓΓΑΣΙΣ

(Τοιχογραφία 'Ι. Ναού 'Αγίου Γεωργίου Κυψέλης. Χείρ Φ. Κόντογλου)

ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΑΙΩΝΙΑ

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας. Καὶ εἶναι, ὡς θεολόγως ὑμνωδεῖται, ἡ «ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν» καὶ ἡ «πανηγυρίς τῶν πανηγύρεων». Ἡ Λ α μ π ρ ῆ τοῦ εὐσεβοῦς μας λαοῦ, ὅπως παγκοίνως καὶ χαρακτηριστικώτατα ἀποκαλεῖται.

Καὶ δικαίως. Διότι δὲν εἶναι μόνον ἑαρινὸς ἑορταστικὸς πανηγυρισμὸς τῆς σταυρωθείσης ὑπὲρ τοῦ κόσμου ἀγάπης τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς νίκης του καὶ τοῦ θριάμβου του κατὰ τοῦ θανάτου. Ἀλλὰ καὶ προσδοκία μεταμορφώσεως, θεώσεως καὶ φωτισμοῦ τοῦ κόσμου ὅλου, τοῦ ὁποίου ἀπέβη ὁ Λυτρωτῆς διὰ τῆς θείας του Ἀναστάσεως.

*

Πρῶτον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος κατένοησεν ὀξέως, ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπῆρξε γεγονός κοσμοϊστορικόν, τὸ ὁποῖον ἔφερον ἐπαναστασίαν εἰς ὅλα τὰ ἕως τότε κριτήρια τῶν ἀξιών τῆς ζωῆς. Καὶ ὁ σπόρος τοῦ Εὐαγγελίου του, πεσὼν εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἐρριζοβόλησε παρευθὺς καὶ ἀνεβλάστησε, μὲ σπάργος καὶ μὲ ὄρμην.

Ἀποτελεῖ δὲ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς—ποῦ ἦνθισεν ὡς πολιτισμὸς σοφίας καὶ ὠραιότητος καὶ ρυθμοῦ— ἀπέβη ὁ προσδοπιὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐντὸς τῶν διαναγῶν καὶ θεσπεσιῶν του συλλήψεων ἡ εἰκὼν τοῦ ἀνθρώπου ἰχνογραφήθη, διὰ τῆς πλαστικῆς ὠραιότητος, εἰς ἐξαισίας μορφάς. Καὶ ὁ πολίτης, διὰ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τῆς συνεποῦς ἐκπληρώσεως τοῦ χρέους του πρὸς τὸ κοινωνικὸν σύνολον, ὑψώθη εἰς θαμβωτικὰ ὕψη αὐτοθυσίας. Καὶ ὁ Σωκράτης, ἡρεμὸς καὶ ἀτάραχος ἐντὸς τῆς φυλακῆς του, ἐπροτίμα τὸ κώνειον ἀντὶ τῆς ζωῆς.

*

Τοιοιουτρόπως ὁ ἄνθρωπος παρεσκευάζετο ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος νὰ δεχθῆ τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυ-

φθεῖσαν ἀλήθειαν. Καὶ οἱ ἥρωες τῶν τραγωδιῶν, ποῦ ἀποτελοῦν ἀναμφηρίστως τὴν ἐξαισιωτέραν ἐκδήλωσιν καθολικοῦ πνεύματος, ἠγωνίζοντο ἀπεγνωσμένως πρὸς τὸ πεπρωμένον καὶ πρὸς τὴν ἀδυσώπητον Μοῖραν, διεγείροντες εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν τὸν «φόβον καὶ τὸν ἔλεον». Εἰς μάτην ὅμως. Καὶ χωρὶς λύσιν λυτρωτικῆν. Χωρὶς τὴν δυνατότητα διαφυγῆς των ἀπὸ τὴν φρικτὴν ἀρπάγην τοῦ θανάτου. Καὶ τελικῶς, θριαμβευτῆς ὁ Ἄδης, ἤνοιγε τὰς παγεράς του πύλας, διὰ νὰ τοὺς καταπίη εἰς τὰς κατραμώδεις ἀβύσσους του.

Καὶ τοῦτο, διότι ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἀπεσπασμένος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ «πεπρωκός». Ἡ εἰκὼν του ἐντὸς τοῦ παγανιστικοῦ κόσμου ἦτο συγκεχυμένη. Καὶ ἀσαφῆ καὶ ἀκαθόριστα παρέμεναν τὰ ὄρια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τραχὺς καὶ ἀδιάπτωτος ἦτο ὁ ἀγὼν του. Μὲ τραγικὴν πάντοτε κατάληξιν, τὴν ὀριστικὴν καὶ ἀμετάκλητον ὑποταγὴν του εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς ἀναγκαιότητος καὶ τῆς φθορᾶς.

Διὰ νὰ ὑψωθῆ, ἔπρεπε νὰ δεχθῆ ἐντὸς του τὴν ἀκτινοβολοῦσαν εἰκὼνα τοῦ Χριστοῦ· ποῦ, ὡς Θεάνθρωπος καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐγεννήθη ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐχάραξε νέαν ὅλως πορείαν εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος. Τοιοιουτρόπως, ἐνῶ οἱ ἥρωες τῶν Διονυσιακῶν τραγωδιῶν ἐβάδιζον ἀπέλπιδες καὶ κατώδυνοι πρὸς τὸν θάνατον, οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ ἐπορεύοντο πρὸς αὐτόν, χαίροντες καὶ ἐνθουσιῶντες καὶ ἀγαλλόμενοι. Διότι ἐντὸς τῶν συνειδήσεων των ἔλαμπεν τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶχε θεμελιωθῆ ἀπαρασάλευτος ἡ πίστις τῆς ὑπερτάτης ἀξίας καὶ τῆς αἰωνίας ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὡς «Εἰκόνος Θεοῦ» κατοπτριζομένης ἐντὸς τῆς ἐλευθερίας του.

*

Τὸ ἀποκαλυπτικὸν τοῦτο ἔργον τοῦ Χριστοῦ συνεχίζεται ἀδιαπτῶτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας του, ποῦ ἀποτελεῖ τὸ «μυστικὸν του σῶμα» καὶ στρατευομένη, ἀπεργάζεται καὶ πραγματοποιεῖ τὴν Βασι-

Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ Προσευχῆς Ἑλλήνων Σπουδαστῶν» (15 - 4 - 62)

Ἀγαπητοί μοι Ἕλληνες Σπουδασταί,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐπιλαμβάνομαι τῆς ἐδκαιρίας ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ Προσευχῆς Σπουδαστῶν» νὰ ἐπικοινωνήσω μεθ' ὑμῶν καὶ νὰ ἀπευθίνω πρὸς ὑμᾶς ἐγκάρδιον πατρικὸν χαιρετισμὸν καὶ εὐχὰς διαπύρους ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν πνευματικῆς καὶ λοιπῆς ἐπιστημονικῆς ὑμῶν προόδου, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς φιλότατης ἡμῶν Πατρίδος.

Χαίρω ἰδιαιτέρως, διότι ἡ μεθ' ὑμῶν ἐπικοινωνία μου γίνεται ἐπὶ τῇ εὐλογητῇ ταύτῃ τῆς Προσευχῆς ἐδκαιρία, ἡ ὁποία προσευχὴ προσφυνῶς ἐξακτινίσθη «κατὰ μὲν τὴν αὐτῆς ποιότητα ἔνωσης ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, κατὰ δὲ τὴν ἐνέργειαν κόσμου σύστασις, Θεοῦ καταλλαγῆ, ἀμαρτημάτων ἰλασμός, πειρασμῶν, γέφυρα, θλίψεων μεσότοιχον, ἀρετῶν πηγὴ, χαρισμάτων πρῶξενος, προκοπὴ ἀόρατος, τροφὴ ψυχῆς, νοῦ φωτισμός, λύπη λύσις, θυμῷ μείωσις».

Αὐτὸς οὗτος ὁ ἀρχηγὸς τῆς πίστεως ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς οὐ μόνον ἀδιαλείπτως προσήχετο κατὰ τὸν ἐπὶ γῆς βίον αὐτοῦ, ἀλλὰ, ὡς γνωστὸν, ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ἀθάνατον τύπον προσευχῆς. Οἱ μαθηταὶ Του καὶ σύμπαντες οἱ γνήσιοι αὐτοῦ ὄπαδοί, ἀείποτε ἐτρόφησαν διὰ τῆς πνευματικῆς τροφῆς τῆς προσευχῆς, καὶ εὗρον ἐν τῇ προσευχῇ τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀντιξοοτήτων καὶ τῶν πειρασμῶν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς τὴν ἑσωτερικὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς.

Θὰ πρέπει δὲ νὰ ὑπομνησθῇ καὶ τὸ ἀναντίρρητον γεγονός, ὅτι ὅλοι οἱ βαθεῖς μελετηταὶ τῶν ὄντων

λεῖαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἐπικράτησιν ὁλοὲν πληρεστέρας δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης καὶ ὠραιότητος. Καὶ με ὅλως ἰδιάζουσαν αἴγλην καὶ καθαρότητα, συνεχίζεται τοῦτο ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ Θεανδρική προσωπικότης τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ ἀκτινοβολεῖ ὡς Κέντρον· καὶ ὁ ἄνθρωπος παραμένει ἡ ἀνωτάτη ἀξία, τὴν ὁποίαν καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀξίαι τοῦ κόσμου.

*

Καὶ ἐνωρίτατα ἤδη οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὁποῖοι, θεοπνεύστως, κατενόησαν εἰς ὅλον τῆς τὸ βάθος τὴν Χριστιανικὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐνέδυσαν, με σχήματα καὶ συμβολισμοὺς

τῆς δημιουργίας καὶ οἱ πραγματικοὶ τῆς ἐπιστήμης ἐργάται καὶ σκαπανεῖς ὑπῆρξαν ἄνθρωποι προσευχῆς, μεταβάλλοντες πολλάκις τὸ ἐπιστημονικὸν τῶν ἐργαστήριον εἰς προσευχητήριον.

Δὲν εἶναι, ἐξ ἄλλου, ὑπερβολὴ νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ σημερινὴ τῶν ἀνθρώπων κακοδαίμονια αἰτία ἔχει ἐν τοῖς πλείστοις καὶ τὴν ἀδιαφορίαν περὶ τὸ καθῆκον τῆς προσευχῆς.

Ἀγαπητοί μοι Ἕλληνες Σπουδασταί,

Τὰ μεγάλα καὶ μόνιμα ἐπιτεύγματα εἰς τὴν ζωὴν δὲν εἶναι μόνον ἀπόρροια φιλοπονίας ἢ ἄλλων τυχαίων παραγόντων. Εἶναι κυρίως ἔργα πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀδιακότου προσευχῆς, ἐπικουρουμένης καὶ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης προσπάθειας.

Ἀπὸ ὑμᾶς ἀπαιτεῖ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πατρίς νὰ ἀποκτήσητε τὸν κατάλληλον πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν ἢ τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν διὰ νὰ συνεχίσητε τὴν πνευματικὴν τοῦ Ἔθνους ἡμῶν πορείαν.

Μὲ παντοδύναμον ὁδηγὸν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς τὴν προσευχὴν, νὰ εἰσθε βέβαιοι, ὅτι θὰ ἀποβῆτε πραγματικοὶ στυλοβάται τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἐπιστήμης, θὰ ἀποκτήσετε τὴν Ἑλληνοχριστιανικὴν ἐκείνην ὑπέροχον ἀγωγὴν διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἐμεγαλοῦργησε καὶ ἐδοξάσθη καὶ ἐτιμήθη τὸ εὐλογημένον Ἔθνος, καὶ θὰ ἀποτελέσητε οὐ μόνον τὴν συνέχειαν τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ τὴν πνευματικὴν μετάδοσιν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν κληρονομιῶν τοῦ Ἔθνους εἰς τὰς ἐρχομένας τῶν Ἑλλήνων γενεάς.

Ἀδιαλείπτως λοιπὸν προσεύχεσθε καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔστω μεθ' ὑμῶν.

ἔξαισίους, ποὺ ἠντλήθησαν ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα. Καὶ τὰ σχήματα καὶ οἱ συμβολισμοὶ αὐτοί, εἶναι συμβολισμοὶ τῶν πραγματικοτήτων τῆς ζωῆς τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, καὶ εἰδικώτερον τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ· ποὺ προβάλλονται ἔκτοτε, κατὰ τρόπον θαυμαστόν, εἰς τὴν μυστηριακὴν καὶ εἰς τὴν λειτουργικὴν τῆς ζωῆς. Καὶ καθιστοῦν σύγχρονον καὶ προσιτὴν εἰς ὅλους μας τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ.

*

Ἐξ αὐτῶν κυρίως καὶ ἐκ τῶν ὑψηλῶν διδαγμάτων τοῦ Εὐαγγελίου ἐξεπορεύθησαν ὅλαι αἱ ὑπέροχοι ἀνθήσεις τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ μας.

Καρπὸς τους εἶναι οἱ ἀνυπέρβλητοι ἡρωῖσμοι τοῦ Γένους μας, ποὺ καταλάμπε-

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΝ ΤΗ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ

Προοίμιον

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ὑμνογραφία περιλαμβάνει ἀνεκτίμητον ἐκκλησιαστικόν, πνευματικόν καὶ γλωσσικόν θησαυρόν, ἡ δὲ ἔξαρσις τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ ἀποτελεῖ χρέος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης.

Εἰς τὴν Ἱερὰν Ὑμνογραφίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὁ σύγχρονος Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς συναντᾷ, ἐν ὅλῃ τῇ ἐναργείᾳ αὐτῆς, τὴν ψάλλουσαν καὶ ὑμνολογοῦσαν ψυχὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ παρελθόντος, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ζωῆς αὐτῆς, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦς μετὰ τοῦς διωγμοὺς χρόνους καὶ καθεξῆς.

Ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Ἱερὰ Παράδοσις, αἱ ἀποφάσεις τῶν Ἁγίων Πατέρων εἰς Ἱερὰς Συνόδους, τὰ συγγράμματα αὐτῶν καὶ ἡ Ἱερὰ Ὑμνογραφία, ἀποτελοῦν βάσεις θεμελιώδους καὶ αἰωνίου καὶ ἀκατάλυτου κύρους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καθ' ὅσον περιλαμβάνουν τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς περὶ πίστεως καὶ χριστιανικῆς ζωῆς, ὡς καὶ τὴν λατρευτικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐξέλιξιν καὶ παγίαν μορφήν.

Οἱ συνθέται τῶν Ἱερῶν ὑμνογραφημάτων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὑπῆρξαν ἀναμφισβητήτως ἡγιασμένοι ἐκκλησιαστικαὶ προσωπικότητες. Ἐχρησιμοποίησαν τὸν ἀθάνατον γλωσσικὸν πλοῦτον τῆς Ἑλληνικῆς ἡμῶν διαλέκτου καὶ ὡς σμιλευταὶ ἀπαράμιλλοι καὶ ἀφθαστοὶ πνευματικοὶ δημιουργοὶ παρουσίασαν καὶ παρέδωκαν εἰς τὴν αἰωνιότητα μνημεῖα ὑμνολογικά, τὰ ὁποῖα θαυμάζουν οἱ Χριστιανικοὶ αἰῶνες, ἀποτελοῦν δὲ ταῦτα πνευματικὰ τῆς Ἐκκλησίας κανχήματα.

Ὁ βαθὺς καὶ πρὸ παντός ὁ εὐσεβῆς μελετητὴς τῶν ὡς ἄνω ὑμνογραφημάτων δὲν θὰ δυσκολευθῆ νὰ ἀντιληφθῆ, ὅτι ταῦτα περικλείουν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ εὐλογίαν ἐν γένει τοῦ Θεοῦ, ὡς ἔργα ἁγίων καὶ χαριτωνύμων ἀνδρῶν. «Ἀνοιξὼ τὸ στόμα μου καὶ πληρωθῆσεται Πνεύματος» ψάλλ-

ται συνεχῶς ἀπὸ τὸ Ἀναστάσιμον φῶς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ δι' αὐτῶν περισώζεται ἐκάστοτε ἐπάνω εἰς τὰ Ἱερά καὶ αἱματόβρεκτα ἐδάφη τῆς Ἑλλάδος μας ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ὁποῖος, χωρὶς τὴν τριπλὴν του ἔφεσιν πρὸς τὸ Ἀγαθόν, πρὸς τὸ Ὠραῖον καὶ πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, κατασπιλῶνει καὶ καταζοφώνει τὴν «Θεῖαν Εἰκόνα», πὸ ἀπεκατέστησεν ὁ Ἀναστάς ἐκ τοῦ τάφου Χριστός. Ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Πατὴρ τοῦ Μέλλοντος Αἰῶνος· ἡ Πέτρα καὶ τὸ Θεμέλιον τῆς Καινῆς Κτίσεως. Καὶ αἰωνία θὰ εἶναι ἡ κυριαρχία του ἐντὸς τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

λεὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κανόνος αὐτοῦ εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἀνωτέρω δὲ φράσις ἔχει τὴν ἀναφορὰν αὐτῆς εἰς τὸν 118ον Ψαλμὸν (στίχος 13), ἐνθα ἀναγράφεται «τὸ στόμα μου ἠνοιξα καὶ εἴλκυσα Πνεῦμα»!

Τὰ ὑμνογραφήματα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶναι πράγματι ἔργα πεφωτισμένων διανοιῶν ἀνθρώπων ἀφωσιωμένων εἰς τὸν Θεόν, εἶναι γεννήματα ἀδελείπων προσευχῶν καὶ ἐνασχολήσεων περὶ τὸ ἱερὸν Κείμενον τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Εἰς τὰ πνευματικὰ ταῦτα μεγαλουργήματα, τὰ ὁποῖα κατέλυσαν τοῦ χρόνου τὴν δύναμιν καὶ τῆς φθορᾶς τὴν ἰσχὺν καὶ διαμένουν αἰώνια καὶ ἀφθάρτα καὶ πάντοτε ἀκμάζοντα, ὅπως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὑμνολογοῦνται ἡ Παναγία Τριάς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, οἱ ἄθλοι καὶ τὰ θαυμάσια κατορθώματα πάντων τῶν Ἁγίων, καὶ τὸ μεγαλεῖον ἐν γένει τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἡμῶν.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ θεσπέσιοι καὶ εὐλογημένοι ὕμνοι καὶ τὰ Ἱερά ταῦτα «ψαλίσματα», ἀναρίθμητα τὸν ἀριθμὸν, ὅπως ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, εἰς τόνους ποικίλους καὶ θαυμαστοὺς, εἰς συνθέσεις καταπληκτικῆς ὠραιότητος, εἰς ἀπέραντον πνευματικὸν μεγαλεῖον, ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἔλκουν καὶ νὰ συγκινοῦν, νὰ τέρπουν καὶ νὰ μεταρσιάζουν, νὰ τροφοδοτοῦν καὶ νὰ ζωογονοῦν τὴν θρησκευοῦσαν ψυχὴν τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, ὅπως ἔχουν ἐξ ἄλλου τὴν αὐτὴν δύναμιν νὰ κατανώσσουν καὶ νὰ ὀδηγοῦν εἰς σωτήριον ἐπιστροφὴν τὸν αἰρόντα τὸ βαρὺ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν καὶ νὰ φέρουν αὐτὸν ἐμπροσθεν τοῦ Εἰπόντος: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11, 28).

Ἀφθαστοὶ οἱ Ἱεροὶ ὑμνογράφοι εἰς τὴν ὑμνολογικὴν ἔκφρασιν τῶν Ἱερῶν δογμάτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀπαράμιλλοι εἰς δοξολογίας καὶ αἴνους καὶ ἰκεσίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πανάχραντον Θεοτόκον, εἶναι ἐξ Ἰσοῦ ὑπέροχοι καὶ θαυμαστοὶ εἰς τὴν ἐξύμνησιν τοῦ ἁγίου βίου καὶ τῶν πνευματικῶν καὶ μαρτυρικῶν ἄθλων τῶν εὐαρεστησάντων τῷ Θεῷ ἁγίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἄν ἀριθμοῦνται εἰς ἑκατομμύρια οἱ ἅγιοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀνήκοντες εἰς ἀποστολικὰς ἢ προφητικὰς ἢ μαρτυρικὰς ἢ ἱεραρχικὰς ἢ ὀσιακὰς καὶ δικαίας μορφάς, ἂν ἕκαστος τῶν ἁγίων ἔχη τὸν ἰδικόν του καθαρῶς προσωπικὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν του, ὅμως δὲν ἔγινε τὸ γεγονός τοῦτο ἀφορμὴ ἀδυναμίας ἐξυμνήσεως τῶν ὑπερόχων καὶ θαυμαστῶν κατορθωμάτων αὐτῶν. Ἀντιθέτως μάλιστα! Κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα τὴν δύναμιν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ παραμενοῦσας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του, ὁμοῦ μὲ τὴν ἀδιάλειπτον ἀνάδειξιν ἁγίων ἀνδρῶν ἐν αὐτῇ, ἀνεδείχθησαν ἐκ παραλλήλου καὶ οἱ ἄξιοι αὐτῶν ὕμνηται, οἱ ὕμνοι τῶν ὁποῖων ἐτέθησαν εἰς χρῆσιν λειτουργικὴν καὶ ἀπετέλεσαν τὸ οὐσιῶδες μέρος τῆς λειτουργικῆς ἐκδηλώσεως τῆς

Ἐκκλησίας, κατὰ τὰς ἐτησίους μνήμας αὐτῶν, με βάσιν πάντοτε τὴν τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Τὰ λειτουργικὰ ὑμνογραφικὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν βιβλία, ἴτοι ἡ Παρακλητικὴ, τὸ Τριῳδίου, τὸ Πεντηκοστάριον, τὰ Δώδεκα Μηναια, τὸ Μέγα Ὁρολόγιον, τὸ Μέγα Εὐχολόγιον, αἱ αὐτοτελεῖς Ἀσματικαὶ Ἀκολουθίαι, ἀποτελοῦν τὸν ὑμνογραφικὸν λειτουργικὸν θησαυρὸν αὐτῆς, χωρὶς νὰ ὑπολογισθῶν ἄλλα, μὴ ἐν χρήσει βεβαίως, ὑμνογραφικὰ ἔργα, εὐρισκόμενα εἰς ἀπειράριθμα χειρόγραφα ἀποκείμενα εἰς Βιβλιοθήκας ὀλοκλήρου σχεδὸν τοῦ κόσμου.

Δικαίως καὶ πρεπόντως, κατὰ ταῦτα, ἡ Ὑμνογραφία ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον κλάδον τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, ἔμπροσθεν δὲ αὐτοῦ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κλάδου διανοίγεται εὐρύτατος πνευματικὸς οὐρανὸς πρὸς λεπτομερῆ ἔρευναν τῶν μεγαλειωδῶν καὶ πραγματικῶς οὐρανοῦ ἀξίας ὑμνογραφικῶν δημιουργημάτων.

Οἱ βιογράφοι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἡ Παπικὴ «ἀπόρριψις».

Τοῦ παρόντος ὁμως δημοσιεύματος σκοπὸς δὲν εἶναι ἡ ἐνασχόλησις περὶ τὴν Ἱερὰν ἐν γένει Ὑμνογραφίαν τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ κατὰ τρόπον σκιαγραφικόν. Τὸ ἔργον αὐτὸ ἄλλοις εἰδήμοσιν ἀπόκειται. Τὰ μέχρι τοῦδε γραφέντα ἀποτελοῦν ἀπλῶς μικρὸν προοίμιον τοῦ δημοσιεύματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἀνάγεται εἰς τὸν Ἁγίου Μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Γεώργιον τὸν Τροπαιοφόρον ἀπὸ ὑμνογραφικῆς ἀπόψεως, ἢ ὅπως εἰς τὸν τίτλον ἀναφέρεται: «Ὁ Ἁγιος Γεώργιος ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ».

Ὁ Ἁγιος Μεγαλομάρτυς καὶ Τροπαιοφόρος Γεώργιος κατέχει θέσιν ὅλως ἐξαιρετικὴν εἰς τὴν λαμπρὰν χορείαν τῶν ἁγίων μαρτύρων τῆς πίστεως ἡμῶν, μαρτυρήσας ὑπὲρ Χριστοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ γνωστοῦ διώκτου Διοκλητιανοῦ. Τὸ Μέγα Ὁρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διὰ φράσεων λακωνικῶν τὰ ἐπόμενα ἀναγράφει ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς μνήμης αὐτοῦ τῇ 23ῃ Ἀπριλίου: «Ὁ μέγας ὄντως καὶ ἔνδοξος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γεώργιος ὑπῆρχεν ἐκ πατρὸς μὲν καππαδόκης τὸ γένος, ἐκ μητρὸς δὲ παλαιστίνος. Τριβούνος, ὃ ἐστὶ χιλίαρχος τὸ ἀξίωμα, ἦν εἰς τοὺς πολέμους λαμπρὸς καὶ τροπαιοφόρος, ἀφ' οὗ καὶ ἐπονομάζεται. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Διοκλητιανοῦ, παρρησιασάμενος τὸν Χριστόν, ὃν ἐκ προγόνων σεβόμενος ὑπεκρύπτετο ἕως τότε, πολυειδεῖς τε βασάνους δι' αὐτὸν ὑπομείνας, καὶ κατὰ πάντα τροπαιοφόρος ἀναδειχθεὶς καὶ διὰ τῶν ἐν τοῖς ἄθλοις αὐτοῦ γενομένων θαυματουργιῶν πολλοὺς ὀδηγήσας εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν, τελευταῖον ἀποτέμνεται τὴν κεφαλὴν, τῷ 296 ἔτει. Τὸ δὲ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον (ἄδηλον ποῦ ἐτέλεσε τὸν δρόμον τοῦ μαρτυρίου), κομισθὲν ὑπὸ τοῦ δούλου αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν Παλαιστίνῃ κωμόπολιν Λύδδαν, ἀναμφιβό-

λως πατρίδα τῆς μητρὸς αὐτοῦ, κατετέθη ἔπειτα εἰς τὸν ἐκεῖ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγερθὲν ναὸν (Νοεμβρίου 3)».

Τὸ Μηναιὸν ὁμως τῇ αὐτῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τῆς ΚΓ' Ἀπριλίου, ἐκτενέστερον περιλαμβάνει τὰ τοῦ βίου καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ Μηναιὸν τοῦ Νοεμβρίου, τῇ Γ' τοῦ μηνός, ὅτε ἐφορτᾶζονται «τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐν Λύδδῃ, ἴτοι ἡ κατάθεσις τοῦ ἁγίου σώματος αὐτοῦ».

Περαιτέρω, ὁ κατὰ τὴν 10ῃν ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσας Συμεὼν ὁ Μεταφραστῆς ἀνεθεώρησε γλωσσικῶς πρὸς χρήσιν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς συναξεῖς τὸ Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὡς βεβαίως καὶ ἄλλους βίους ἁγίων, εὐρίσκεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Πατρολογία τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Παπικοῦ τὸ δόγμα ἀββᾶ Ἰακώβου Παύλου Migne (τόμος 115ος, στηλ. 141-161), ὑπὸ τὸν τίτλον «Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος καὶ Τροπαιοφόρου Γεωργίου», ἀποτελούμενον ἐξ 27 κεφαλαίων, ἀναφερόμενον δὲ εἰς λεπτομερείας τοῦ βίου καὶ τῶν καλλινίκων ἀγῶνων τοῦ Μεγαλομάρτυρος.

Συναξαρισταὶ καὶ βιογράφοι τῶν ἁγίων, παλαιότεροι καὶ νεώτεροι ἐγκωμιασταὶ, ἡ Ἁγιολογία καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία καὶ Ἁγιογραφία, ἔργα ὀμιλητικά, Ἐγκυκλοπαιδεῖαι καὶ Λεξικά, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ Λαογραφία, ἀσχολοῦνται μὲ τὸν ὑπέροχον καὶ ἀξιώτατον τοῦτον μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Παπικοὺς μέχρι χθὲς ἀκόμη, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἄλλοθρήσκους Τούρκους καὶ Ἀλβανούς, εἶρε πάντοτε ἐξαιρετικὴν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν καὶ ἤσκησε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ θρησκευόντος Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ἴσως δὲν εἶναι ὑπερβολὴ τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν 18ῃν ἑκατονταετηρίδα, ὅτι εἰς τὴν χώραν ἡμῶν δὲν ὑπάρχει χωρίον καὶ πόλις, ὅπου νὰ μὴ εὐρίσκειται ναὸς τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου τούτου εἶναι, ὡς γνωστόν, συνηθέστατον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς Ὁρθοδόξοις καὶ τοῖς Ἐτεροδόξοις ἀκόμη.

Ἐνεκα τούτου τοῦ γεγονότος, εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἐφάμαρτος ἡ ἀποτολμηθεῖσα ὑπὸ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1961, «ἀπόρριψις» τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἄρνησις τῆς ἱστορικῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ καὶ ἡ ἐξοστράκισις τοῦ ὀνόματός του ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργικοῦ Ἁγιολογίου. (Βλέπε Ἐφημερὶς «Ἐθνος» Ἀθηνῶν τῆς 10ῆς Μαΐου 1961).

Εἶναι δὲ ἀπαράδεκτος ἡ «ἀπόρριψις» διότι τὰ ὀνόματα τῶν Ἁγίων κατεγράφησαν εἰς τὴν Βίβλον τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανοῖς ὄχι μὲ ἀνεξίτηλα ἢ μὲ χρυσᾶ, οὕτως εἰπεῖν, γράμματα, ἀλλὰ μὲ αἷμα μαρτυρίου, μὲ ἀποστολικὴν ζωὴν, μὲ νέκρωσιν σαρκός, μὲ βίον ἰσαγγελον, μὲ ἀγῶνας μὴ διαφέροντας τοῦ αἵματηροῦ μαρτυρίου ὑπὲρ τοῦ Ὁρθοδόξου δόγματος,

ΕΤΗΣΙΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ Ν. ΛΟΥΒΑΡΙ

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐτέλεσε τὴν 18ην Μαρτίου 1962 εἰς τὸν ἱερόν πανεπιστημιακὸν ναὸν τῆς Καπνικαρέας ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ αὐτῆς Ν. Λούβαρι, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐντολῇ δὲ αὐτῆς ὁ καθηγητῆς κ. Μ. Σιώτης εἶπε τὸν κάτωθι λόγον.

«Οἱ λατρεύοντες (τῇ σοφίᾳ) λειτουργήσουσιν Ἁγίῳ καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ ὁ Κύριος».

(Σοφία Σειράχ 4,14)

Τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων τούτων τῆς Σοφίας Σειράχ ἀποβαίνει ἐξόχως εὐφρόσυνον εἰς πάντας ἡμᾶς τοὺς τιμῶντας τὴν ἄληστον μνήμην τοῦ καθηγητοῦ Νικολάου Λούβαρι, οἱ ὅποιοι καὶ συνήλθομεν σήμερον εἰς τὸν ἱερόν τοῦτον ναὸν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου του, ἵνα, κατὰ τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ τὰ ἱερὰ θέσμια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἔλθωμεν εἰς ἄμεσον πνευματικὴν κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐνώσωμεν τὰς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις ἡμῶν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του.

Κατὰ τοὺς λόγους τούτους τῆς Σοφίας Σειράχ, αἱ πρὸς τὴν σοφίαν ὑψηροσίου τῶν ἀνθρώπων εἶναι λειτουργήματα ἱερὰ καὶ ἅγια, διό καὶ ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν. Τὴν πρὸς τὴν σοφίαν δὲ ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ Νικολάου Λούβαρι τίς δὲν ἐγνώρισεν ἐξ ἡμῶν; Δι' ἡμᾶς τοὺς μαθητάς του ὁ Νικόλαος Λούβαρις ὑπῆρξεν ἱεροφάντης μέγας καὶ ἀληθῆς μυσταγωγὸς τῆς κατὰ Θεὸν σοφίας καὶ γνώσεως.

Ὡς ἱεροφάντης τῆς κατὰ Θεὸν σοφίας διεκρίνετο ὁ Λούβαρις οὐ μόνον διὰ τὴν θεολογικὴν του παιδείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν βαθύνοιαν τῶν στοχασμῶν του, διὰ

μὲ βίον μιμητικὸν τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Διαγραφὴ ὀνομάτων ἁγίων ἀπὸ τὰς δέλτους τοῦ λειτουργικοῦ Ἀγιολογίου τῆς Ἐκκλησίας οὐδαμῶς ἐπιτρέπεται, καθ' ὅσον τοιαύτην ἐξουσίαν οὐτε ἀπέκτησεν οὐτε καὶ θὰ ἀποκτήσῃ ποτε ἢ ἐπὶ γῆς Στρατευομένη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλως τυχὸν ἐν προκειμένῳ πράττουσα, ἢτοι ἀπεμπολοῦσα τοὺς ἁγίους τῆς, καθίσταται βασικῶς ὑποπτος ἐπὶ πλάνῃ καὶ κακοδοξίᾳ, ἢ, ἀκριβέστερον εἰπεῖν, πλανᾶται καὶ κακοδοξεῖ καιρίως, διὰ τὴν ὁποίαν Ἐκκλησίαν, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ὑπευθύνους ἐνεργοῦντας καὶ διαπράττοντας τὰς καθαιρέσεις τῶν Ἁγίων, θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιοῖ ἢ φράσις τοῦ Κυρίου: «... λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους...», ἢ ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς λεχθεῖσα ὑπ' Αὐτοῦ.

Καὶ βασίζεται μὲν, ὡς λέγεται, ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία εἰς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ἀπορρίψασα τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ἀλλὰ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἀποκτᾷ δύναμιν ἀνατρεπτικὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς λειτουργικῆς καὶ ἱστορικῆς παραδόσεως, ἥτις παράδοσις πρέπει νὰ εἶναι ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης σεβαστῆ, διότι οὐδεμία παράδοσις τῆς

τὴν ἐκλεκτικότητα τῶν πνευματικῶν του ἐνασχολήσεων, πρὸ παντὸς δὲ διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ βίωσιν καὶ ἐνσάρκωσιν τῆς σοφίας εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον του. Ἐκφρασίς τῆς βιώσεως ταύτης ἀπετέλει ἡ μεγάλη ἀγάπη του πρὸς τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, ἥτις καὶ ἀπέβη τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ζωῆς του. Ἡ ἀγάπη δὲν ἦτο διὰ τὸν Λούβαριν οὔτε θεωρία οὔτε πρᾶξις, ἀλλὰ βίωμα, ἄνευ τοῦ ὁποῖου ἀπέβαιεν ἀνεφικτος καὶ αὐτὴ ἢ γνώσις τῆς κατὰ Θεὸν σοφίας καὶ ἢ ὁρθὴ ἐκτίμησις τῶν πνευματικῶν ἀξιών.

Ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἢ γνωστὴ εἰς πάντας ἐγγένεια καὶ ἀπλότης τῆς ψυχῆς του ἦτο ἀπόρροια τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου κάλλους, τὸ ὁποῖον προσέδιδεν εἰς ὅλην τὴν προσωπικότητά του ὁ πρὸς τὴν σοφίαν θεῖος ἔρως του.

Φόσις ἐξόχως θρησκευτικὴ καὶ παλλομένη ἀπὸ τὴν ἐν πᾶσιν ἐκδηλον παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, ἔζησεν ἐν μέσῳ ἡμῶν, εἰργάσθη καὶ ἀπέθανεν ὡς ὑπέροχος πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὡς ἀκαταμάχητος ὑπέρομαχος καὶ ἐμπνευσμένος διδάσκαλος τῶν πνευματικῶν ἀξιών, ὡς ὑπῆρέτης τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθείας, καὶ ὡς μέγας πνευματικὸς παράγων τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους. «Ἡ θρησκεία παρέμεινε τὸ ἐσώτατον ἐλατήριον τῆς ὑπάρξεώς μου», γράφει ὁ ἴδιος εἰς μίαν τῶν ἐμπνευσμένων συγγραμμάτων του. («Ἀλήθεια καὶ Ποίησις. Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1920, σελ. 19»). Ὡς βαθὺς θρησκευτικὸς τύπος ὁ Λούβαρις ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχίαν ἄνθρωπος τῶν πνευματικῶν βιωμάτων. Ἦσαν δὲ τὰ πνευματικὰ του βιώματα γεμᾶτα ἀπὸ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, Ἰησοῦν Χριστόν, γεμᾶτα ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὴν ἱεράν ταύτης ἀποστολήν. Πρὸς ἕξαρσιν δὲ τοῦ κύριου καὶ τῆς ἀγιότητος τῆς Ἐκκλησίας ὑπεργράμμισε πάντοτε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῶν πρώτων

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στηρίζεται εἰς μυθεύματα.

Πρέπει, ἐν πάσῃ περιπτώσει, καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν περὶ βιογράφων καὶ Συναξαριστῶν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου προηγουμένων ἀναγραφέντων, νὰ υπογραμμισθῇ τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν ἡμετέραν Ὁρθόδοξον καὶ μὴ καινοτομοῦσαν Ἐκκλησίαν οὐδεμία ἠγέρθη ποτε ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου. Ὡς δὲ καὶ κατωτέρω θὰ γίνῃ λόγος, ἡδὴ ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς, κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τῆς β' ἑκατονταετηρίδος, ἡσχολήθη ὑμνολογικῶς μετ' ὁν Ἅγιον Γεώργιον, συνθέσας καὶ μελοποιήσας πλήρη Κοντάκια εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Δασκηνὸς († 750) ὕμνος ὡσαύτως καὶ ὠραιότατον Κανόνα ἐποίησε διὰ τὸν αὐτόν Ἅγιον, ὡς καὶ ἄλλοι ὕμνογράφοι, διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τοὺς ἀρχαιότερους. Ὁ δὲ κατὰ τὴν 7ην ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσας Ἀνδρέας Κρήτης ἐγράψε θαυμάσιον «Ἐγκώμιον εἰς τὸν Ἅγιον Μεγαλομάρτυρα Γεώργιον», μέρος τοῦ ὁποῖου θὰ δημοσιευθῇ κατωτέρω.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Θαυμακοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

αίωνων αὐτῆς, οἵτινες καὶ ἰδιαίτερος ἐσαγήρευον τὴν ψυχὴν του. Ἐχον ὁ ἴδιος προσωπικὴν πείραν τῆς μεγάλης πνευματικῆς ἀξίας τοῦ χριστιανισμοῦ διὰ τὸν κόσμον δλόκληρον ἔλεγεν· «Ὁ χριστιανισμὸς περιβάλλει τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοσαύτης δυνάμεως καὶ θερμῆς, ὥστε ὅταν τὶς στερηθῇ αὐτοῦ, ὁ κόσμος ὅλος φαίνεται ψυχρὰ ἔρημος», (ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 15), διὸ καὶ συνεχίζων ἠρώτα· «Ποίαν ἀληθῶς ἀξίαν δύναιται νὰ ἔχη ἡ ζωὴ ἄνευ Χριστοῦ, ὅστις ἐγνώρισεν ἡμῖν τὸν Πατέρα καὶ ἔφερεν ἡμᾶς πρὸς αὐτόν... Ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἔξη ἐν ἡμῖν πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ καταθέλλῃ ἡμᾶς τὸ Θεῖον;». Διὰ τοῦτο καὶ ἀπεκάλει τὴν πρὸς τὰ θέματα τῆς θρησκείας ἀδιαφορίαν τοῦ κόσμου «ἀναισθητοῦσαν ἀδιαφορίαν», ἣν καὶ ἐχαρκτηρίζεν ὡς βλασφημίαν κατὰ τοῦ Πνεύματος. Οὕτω κατ' ἐπιταγὴν τῆς θρησκευτικῆς του πίστεως ἔθεσεν ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς του τὴν ἀφύπνισιν τῆς προσοχῆς τοῦ κοινου καὶ τὴν στροφὴν τῶν ἐνδιαφερόντων αὐτοῦ πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀξίας καὶ τὰς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἡ πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀξίας ἀκόρεστος δίψα του ἐβασάνιζε τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας. Οὕτως ὡς ἄλλος Προμηθεὺς ἠσθάνετο νὰ κατατρώγωνται τὰ σπλάγγνα του ἀπὸ τὸν ἀσίγαστον πόθον τῆς γνώσεως. Ἡ φυσικὴ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος νὰ διασπᾷ τὸν γνόφον τῆς θείας γνώσεως καὶ νὰ ἐκπορθῆσῃ τὸ ἄδυτον τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ἐγέννα εἰς αὐτόν τὴν «καρδιοβόρον» ἐκείνην μελαγχολίαν του, ὡς τὴν ἀπεκάλει ὁ ἴδιος (ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 13), τὸν τακτικὸν ἐκείνον σὺντροφον τῆς ζωῆς του, ἥτις καὶ τὸν ἐβύθιζεν ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰ βᾶθη τῆς προσωπικότητός του, ἵνα εἶδῃ ἐκεῖ τὸν Θεὸν καὶ τὴν δι' Αὐτοῦ παρεχομένην εἰρήνην εἰς τοὺς ἐκζητοῦντας Αὐτόν. Περὶ τοῦ βιώματος δὲ τούτου τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ ὁ ἴδιος ἔλεγε· «Κατόκει ἐν ἐμοὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ βεβαίως ἡ εἰρήνη τοῦ εἰς ἀσφαλῆ λιμένα μετὰ δεινοὺς ριπτασμοὺς καταπλεύσαντος τέλους ναυτίλου, οὐδὲ ἡ εἰρήνη τοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ εὐρόντος φιλόξενον καλύβην ὀδοιπόρου μετὰ ἐπίπονον περιπλάνησιν, ἀλλ' ἡ εἰρήνη τοῦ οὐδέποτε ἀπολέσαντος τὸν Θεόν, τοῦ μὴ γνωρίσαντος ἄλλην πραγματικότητα πλὴν αὐτοῦ, τοῦ μὴ στροβιλιθεύοντος ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγνοοῦντος τὸ μαρτύριον ἀνατραπέυσης συνειδήσεως» (αὐτόθι σελ. 9).

Ἡ συνεχὴς μελαγχολία τοῦ Λούβαρι ἐξηγεῖται κυρίως ἐκ τῆς βαθείας ἐπιγνώσεως τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πνευματικῆς ἀρεσιτίτητος καὶ ἀποξενώσεώς του, τὰς ὁποίας συνεχῶς ὑπενθύμιζον εἰς αὐτόν τὰ μεγάλα πνευματικὰ κενὰ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, ἡ αὔξουσα πνευματικὴ ἀπογύμνωσις τῆς ζωῆς, ἡ ἔλλειψις τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ αἱ πολλαὶ κακίαι τῶν ἀνθρώπων.

Πνεῦμα ἀνήσυχον καὶ ἀζμαῖον, βαθὺ καὶ εὐαίσθητον, ἔχον σαφῆ ἐπίγνωσιν τῶν ἀπεράντων κενῶν, τῶν πολλῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν μεγάλων κινδύνων τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἠρέσκετο ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας νὰ ἀποκτᾷ προσωπικὴν γνωριμίαν καὶ νὰ δημιουργῇ στενοὺς πνευματικοὺς καὶ ψυχικοὺς δεσμοὺς πρὸς πᾶν ὄρατον καὶ ὑψηλόν, πρόσωπον ἢ πράγμα, συγκεκριμένον ἢ ἀφηρημένον.

Μόνον οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ πνευματικὴ πολυμέρεια τοῦ Λούβαρι. Διὰ τοῦτο, ἂν καὶ βαθὺς καὶ εὐσυνείδητος θεολόγος, ἐζήτηε νὰ συνδεθῇ μετὰ τῆς εὐρύτερον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ ἐκδηλωθείσης ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ, διὸ καὶ κατεγίνετο καὶ περὶ τὴν θρησκευσιολογίαν καὶ περὶ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ περὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ περὶ τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὴν τέχνην, ἐξιδανικεύων διὰ τῆς μελέτης καὶ τῶν ὠραίων του στοχασμῶν τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα. Ἀξία ἰδιαίτερας ὑπογραμμίσεως τυγχάνει ἡ πνευματικότης τῶν σχέσεών του μετὰ τῶν πολλῶν, ἐκλεκτῶν καὶ διακεκριμένων φίλων του.

Πᾶσαι αἱ πνευματικαὶ ἐνασχολήσεις τοῦ Λούβαρι εἶχον τὴν θεολογικὴν των θεμελίωσιν, καθόσον δι' αὐτῶν ἐξωρούζεν ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον καὶ τὴν ἰδικὴν του ψυχὴν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, φίλων καὶ θαυμαστῶν του. Ἡ ἀκτινοβολία τῆς ἰδικῆς του ψυχῆς ἐπὶ τῶν φίλων καὶ μαθητῶν του ἀποτελεῖ ἔτερον μέγα χαρακτηριστικὸν τῆς προσωπικότητός του. Ὡς πρὸς τοῦτο ἐγένετο καὶ ἐμπροκτικῶς ὁ ὑπέροχος ἐρμηνευτὴς τῶν λόγων ἐκείνων τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «ἠὲδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε» (Α' Θεσ. 2,8).

Ἀνήσυχος νοσταλγὸς μιᾶς πνευματικωτέρας ἐλληνικῆς κοινωνίας, ἀπηλλαγμένης τῆς ἀθλιότητος τῶν μικροτήτων τῆς ζωῆς καὶ τῆς κακοδαιμονίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ παλλόμενος ἀπὸ ἀνυπόκριτον ἀγάπην πρὸς τὴν ἐλληνικὴν νεότητα, ὡς καὶ ἀπὸ ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν πνευματικότητα τῆς φυλῆς, διηύρυνεν ἐνωρίτατα τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ περιορισμένην θεολογικὴν του ἀποστολὴν εἰς μίαν πανελλήνιον ἐκπολιτιστικὴν δρᾶσιν, ἀφηγῶν πάντα κόσπον, ὡς καὶ τὰς ἐκ τῶν προτέρων διαφανομένας πικρίας καὶ ἀπαγορευτέσεις του. Ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν ἐλληνικὸν λαὸν προσέφερε τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας του καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας, ὡς ἀγνὸς Ἕλληνα καὶ κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸς ἄνθρωπος, ἀποκομίσας ἐντεῦθεν καὶ τὸν τίτλον τοῦ μάρτυρος, ὅστις κατὰ κανόνα εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τῶν μεγάλων φυσιογνωμιῶν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας.

Πεποικισμένος διὰ τῆς σπανίας ἐκείνης ἰκανότητος, τῆς ἀπαραιτήτου εἰς διακριβῶσιν τῆς παρουσίας τοῦ πνεύματος ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων, συμπεριεφέρετο πρὸς πάντας κατὰ τρόπον προκαλοῦντα τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην πάντων. Ἐξόχως ἐδγενῆς καὶ καταδεκτικὸς πρὸς πάντας, φωτεινὸς καὶ ἀκτινοβόλος τὴν ὄψιν, ὠραῖος καὶ ἐπιβλητικὸς τὴν παράστασιν, ὑπῆρξεν, ἵνα κατὰ Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν εἶπω, «ἠδὲς τὸν λόγον, ἠδῖαν τὸν τρόπον, ἀγγελικὸς τὸ εἶδος, ἀγγελικώτερος τὴν διάνοιαν» (Ἐγκώμιον εἰς τὸν Μ. Ἀθανάσιον, Migne E. Π. 35, 1088B), «πεζὸς τοῖς ταπεινοτέροις καὶ ὑψηλὸς τοῖς μετεωροτέροις, φιλόξενος καὶ ἰκέσιος» (αὐτόθι στ. 1125 ἐξ.).

Σεβόμενος τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ προσώπῳ πάντων ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἔκαμνε τὸ πᾶν, ἵνα ἔλθῃ ἀραγὸς εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς περιστάσεις τῶν ζητούντων τὴν πολυτίμον συμπαράστασίν του, χωρὶς ποτὲ νὰ ὑπο-

λογίση τοὺς κόπους καὶ τὰς δυσκολίας, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτὴν τὴν οἰκογενειακὴν τοῦ γαλήνην. Πολλάκις μάλιστα παρεκίνηε μέχρι φορτικότητος καὶ αὐτοὺς τοὺς φίλους του, ἵνα καὶ οὗτοι ἔλθωσιν ἄρωγοὶ εἰς τοὺς ζητούντας τὴν βοήθειάν του. Ὡν ἐκ φύσεως ἐργατικός καὶ ἄοκνος, εἰργάζετο μέχρι βαθυτάτης νυκτός, ἵνα οὕτως ἀνταποκριθῆ καλύτερον εἰς τὰς πολλὰς πνευματικὰς ὑποχρεώσεις του.

Ὁ Λούβαρις ἐπέτυχεν ὅσον ὀλίγοι νὰ ἀσκήσῃ διὰ τοῦ ὄλου ἔργου του μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς ὅλα τὰ στρώματα τῆς κοινωνίας, καὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ἰδίᾳ δὲ μεταξὺ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς χώρας, εἰς μίαν ἐποχὴν καθ' ἣν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου καὶ μετ' αὐτὸν ἡ πνευματικὴ στάθμη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ κατήρχετο ἐπικινδύνως διὰ τῶν ἀπηχρήσεων τῶν ὑλιστικῶν καὶ ὀρθολογιστικῶν συνθημάτων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Εἰς τὴν ἀναχαίτισιν τούτων ὁ Λούβαρις συνετέλεσε περισσότερον παντὸς ἄλλου διὰ τῆς εὐρύτερας ἀφυσίσεως τῶν πνευματικῶν ἐνδιαφερόντων μεταξὺ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τὸ ἔθνος ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὴν προσφορὰν ταύτην τοῦ Λούβαρι, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα κατέχει τὴν θέσιν του εἰς τὰ τρίπτυχα τῶν μεγάλων πνευματικῶν εὐεργετῶν καὶ διδασκάλων τῆς φυλῆς.

Μεγάλε τῆς σοφίας Μυσταγωγέ, ἡ ὠραιότης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἡ πνευματικότης τῆς προσωπικότητός σου μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ σὲ ὀραματιζώμεθα καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ μεταξὺ τῶν καθαρῶν πνευμάτων ἐκλεκτῶν καὶ ἀγαπητῶν τοῦ Θεοῦ. Σὲ ὀραματιζώμεθα μακαρίως ἀναπαύοντα τὸ πνεῦμά σου εἰς τὰς καθαρὰς πηγὰς τῆς ἀληθοῦς σοφίας. Εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ζωὴν ἐμάγευσες τὰς ψυχὰς μας διὰ τῆς ὠραιότητος τῆς ἰδικῆς σου ψυχῆς, καὶ διὰ τῆς πνευματικότητός σου παρέσχες ἀναψυχὴν εἰς ὅσους εἶχον τὸ προνόμιον νὰ συνδέωνται μαζὺ σου. Ὅπως ἐδῶ ὁ βίος σου ὑπῆρξε φρωτεινὸς καὶ ὠραῖος, πιστεύομεν ὅτι ὀλόφωτος θὰ εἶναι καὶ ἡ παρουσία σου ἐν μέσῳ τῶν καθαρῶν πνευμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ἀποκαθαίρει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Δι' ὅσους ἐγνώρισαν τὴν πνευματικότητά σου καὶ πιστεύουν εἰς τὴν ὑπόστασιν καὶ εἰς τὴν ἀθανασία τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὁ θάνατός σου ὑπῆρξεν ἀληθῆς ἐπαναπατρισμός τῆς ὠραίας σου ψυχῆς εἰς τὴν πολιτείαν τῶν καθαρῶν πνευμάτων, τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. Ὅπως ἐδῶ εἰς τὸν μάταιον κόσμον τῆς πλάνης καὶ τῆς πνευματικῆς παραζάλης ἡ μεγάλη σου ψυχὴ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ συλλαμβάνῃ εἰς τὰ μύχια βάθη τῆς τοῦ μυστικοῦ ἀντιλάλου τοῦ ἀπολότου πνεύματος καὶ νὰ φωτίξῃ δι' αὐτῶν τὴν ὄλην προσωπικότητά σου, οὕτω πιστεύομεν ὅτι αὕτη ἔχει καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν δύναμιν νὰ βλέπῃ ἐν εὐφροσύνῃ τὴν πηγὴν τοῦ Φωτός καὶ νὰ συνεχίξῃ ἐν τῷ φωτὶ τῆς τρισηλίου Θεότητος τὰ πνευματικὰ αὐτῆς συμπτώσια μετὰ τῶν ἐκεῖ συνηγμένων μεγάλων πνευμάτων.

Περιλημμένε Διδάσκαλε, τὴν στιγμήν ταύτην, καθ' ἣν διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου μνημοσύνου ἡ ὠραία καὶ εὐγενῆς ψυχὴ σου γίνεται τιμητικῶς ὑπόθεσις τῆς ἱερᾶς συνάξεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ προσάγεται ἐνώπιον ἡμῶν ὑπὸ τοῦ ἐπουρανοῦ αὐτῆς Νυμφαγωγοῦ, δορυφορομένη ὑπὸ χορείας ἀγγέλων καὶ τῶν ἐν πίστει τελειωθέντων πνευμάτων, ἡμεῖς

οἱ ἔτι ἐν σαρκὶ ζῶντες συγγενεῖς, συναδέλφοι, μαθηταί, φίλοι καὶ θαυμασταί σου, αἰσθανόμεθα ἐν μέσῳ ἡμῶν τὴν παρουσίαν σου, ἀπηλλαγμένην τῆς πνευματικῆς ἐκείνης ἀνεσιότητος, ἣτις καὶ κατέτρυνε τὴν ζωὴν σου, περιβεβλημένην τὸ φῶς ὡς ἰμάτιον καὶ εὐφροαινομένην δι' ὅσα θαυμαστὰ καὶ ὑπέροχα τελοῦνται ἐν οὐρανοῖς, ὡς καὶ δι' ὅσα πνευματικὰ σὺ ὁ ἴδιος ἐπετέλεσας ἐπὶ τῆς γῆς ὡς λατρεῖαν ἐδάρεστον τῷ Θεῷ.

Ἐὰν οἱ πρὸ Χριστοῦ πνευματικοὶ ἄνθρωποι ἐπίστευον ὅτι οἱ νεκροὶ αὐτῶν «σὺ μετὰ λήθης ἄτιμοι κεῖνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι» (Ξενοφ. Ἀπομν. II 1,33), πολὺ περισσότερον δικαιώμεθα ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ νὰ πιστεύομεν, ὅτι οἱ ἐν Κοίτῳ ἀποθνήσκοντες νεκροὶ ἡμῶν θάλλουσιν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ.

Μέγα ὄντως τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἡμῶν! Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καταδεικνύει καὶ διὰ τῶν μνημοσύνων αὐτῆς ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων τὴν ἰδίαν αὐτῆς πνευματικότητα, καθόσον δι' αὐτῶν ἐκφράζει τὴν ἀγάπην αὐτῆς πρὸς τὰ μέλη της. Παρέχεται δὲ διὰ τῶν μνημοσύνων ἡ δυνατότης τῆς πραγματικῆς ἐπικοινωνίας ζώντων καὶ τεθνεώτων καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀμοιβαία πνευματικὴ ἀγαλλίασις. Ἐντεῦθεν κατανοεῖται καὶ ἡ ἀναγκαιότης τῶν ἱερῶν μνημοσύνων, καθόσον δι' αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δεῖξῃ ὡς τὸ κυρίαρχον καὶ πνευματικῶς ἀρμόδιον σῶμα, τὸ ἔχον ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν μελῶν αὐτῆς ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Οὕτως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καθιστᾷ διὰ τῶν ἱερῶν μνημοσύνων τὰς ψυχὰς τῶν προσφιλῶν ἡμῶν νεκρῶν ὑπόθεσιν τῶν ἱερῶν συνάξεων τοῦ πληρώματος αὐτῆς, διὸ καὶ παρέχει εἰς αὐτὰς πολλὴν τὴν πνευματικὴν «ὄνησιν» καὶ ἀνέκφραστον τὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Ἐπιτελεῖται δηλαδὴ διὰ τῶν ἱερῶν μνημοσύνων μεγάλη μυστικὴ σύναξις τοῦ πληρώματος τῆς ἐν οὐρανοῖς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς συγγενῶν καὶ φίλων τοῦ τιμωμένου νεκροῦ. Ἡ διὰ τῶν μνημοσύνων μυστικὴ ἐνώπιον ἡμῶν παράστασις τῶν προσφιλῶν ἡμῶν νεκρῶν δὲν εἶναι ἀποκλήμα φαντασίας, ἀλλ' ἐκφρασις τῆς περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς μεγαλειώδους διδασκαλίας τῆς πίστεως ἡμῶν. Δι' αὐτῆς διδάσκεται οὐχὶ ἡ σύγκυσις τῆς προσωπικότητος τῶν τεθνεώτων εἰς τοὺς ὠκεανούς τοῦ ἀπολότου πνεύματος, ἀλλ' ἡ ἀπὸ περιοπῆς διάκρισις αὐτῶν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ καὶ μεταξὺ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος προαπελθόντων πνευμάτων.

Διὰ ταῦτα καὶ πιστεύομεν, Σεβαστὲ Διδάσκαλε, ὅτι ὁ παρὼν ἐν μέσῳ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δέχεται ἐν χαρᾷ τὰς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς σου δεήσεις τῆς Ἐκκλησίας Του, ἣτις καὶ παρέχει δι' αὐτῶν τὴν οὐσιαστικώτερον παρηγορίαν καὶ πρὸς τὴν τεθλιμμένην σύζυγόν σου, τὴν ἐπαξίως τιμῆσασαν τὴν πνευματικότητα τῆς ἐδῶ ζωῆς σου καὶ τιμῶσαν ἔτι ἐπαξιώτερον καὶ τὴν ἀπ' ἡμῶν μετὰστάσιν σου, διὰ τῆς ὑποδειγματικῆς ψυχικῆς γενναιότητός της καὶ διὰ τῆς πνευματικῆς καρτερίας τοῦ πόνου καὶ τῆς μεγάλης θλίψεως τοῦ ἀποχωρισμοῦ σου.

Εἴη ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐφροσύνη σου εὐφροσύνη αἰώνιος ἐν τῇ μακαριότητι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν!

M. A. ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ κ. Π. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ

23η Φεβρουαρίου 1962

Πρὸς
τὸν Ἐξοχότατον Ὑπουργὸν
Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων
κ. Γρηγ. Κασσιμάτην

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναφέρω τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἀξιότιμος προκάτοχός σας Ὑπουργός κ. Γ. Βογιατζῆς, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὸ νεότευκτον ΑΣΕΠ Γενικῆς Ἐκπαιδύσεως καὶ ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη, ἐπειδὴ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου 3791 τοῦ 1959 προβλεπομένων δύο θεολογικῶν θέσεων ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων ἡ μὲν μία κατεῖχεται ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ΑΣΔΕΠ συμβούλου κ. Α. Παπαγεωργακοπούλου, ἡ δὲ ἑτέρα εἶχε καταληφθῆ ἑκτάκτως διὰ πλεονάζοντος φιλολόγου συμβούλου, μὲ εἶχε παρακαλέσει ἐπιμόνος, ὅπως ἀποδεχθῶ τὴν συγκατάθεσίν μου μεταξὺ τῶν ἐκτάκτων συμβούλων τοῦ ΑΣΕΠ, ὅπερ βάρος καὶ ἐδέχθην προθύμως, παρὰ τὸν φόρτον ἄλλων ὑποχρεώσεών μου, ἐν αἷς καὶ αἰ τῆς Προεδρίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ μου, ὅπως ἐξυπηρετήσω κατὰ πρότερον μὲν λόγον τὴν θρησκευτικὴν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν καθ' ὅλου φρονηματιστικὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας κατὰ τὸ κρισιμώτατον στάδιον τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς ἐθνικῆς μας παιδείας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀνωτέρου μνημονευθέντος νέου νόμου. Καὶ προσέφερον ὅ,τι ἡδυνάμην ἀνηφῶν καὶ κόπους καὶ ὑγίειαν ἀκόμη ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1960, κυρίως διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἀναλυτικῆς προγράμματος τῶν νέου τύπου σχολείων καὶ τὴν συγγραφὴν προκηρύξεως διαγωνισμοῦ συγγραφῆς διδακτικῶν βιβλίων τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, τὰς ὁποίας καὶ δι' ἰδιαιτέρας στοργῆς περιβάλλω, διότι ἡ πρώτη μου δημοσία θέσις ἦτο ἡ τοῦ καθηγητοῦ τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν παιδαγωγικῶν εἰς τὰ Διδασκαλεῖα θηλέων Πειραιῶς καὶ Ἀθηνῶν.

Ἐπειδὴ ὁμως ἀτυχῶς ἐπέισθη, ὅτι παρὰ τὰς ἐπιμόνοιας προσπάθειάς μου πρὸς διαφώτισιν τῶν ἐν τῷ ΑΣΕΠ συνάδελφον μου περὶ τοῦ βασικωτάτου χαρακτήρος τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκπαίδευσί καὶ πρὸς ἄρσιν τῶν περὶ αὐτοῦ προκαταλήψεων, π.χ. ὅτι δῆθεν τὸ μάθημα τοῦτο προπαρασκευάζει μόνον διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν (ὡς ἐλέχθη ἐν τινι συνεδρίᾳ ὑπὸ σημαίνοντος μέλους τοῦ Συμβουλίου), προσπάθειάς τῶν ὁσίων ἰδῶν τινὰ σᾶς παρέχει καὶ ἡ ὑπ' ὄψιν ὕμν τεθείσα ἐκθεσις τοῦ ΑΣΕΠ περὶ «ἀναδιοργανώσεως τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν», ἔνθα περιλαμβάνεται αὐτούσιος καὶ ἡ ἰδική μου γνώμη, ἐν τούτοις ἡ συμβολή μου ὄχι μόνον διὰ τὴν βελτίωσιν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν τὴν διατήρησιν τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκπαίδευσί δὲν εἶναι αὐτῇ, τὴν ὁποίαν ἐπέδιωκον καὶ ἠλπίζον καὶ ἐγὼ καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ Θεολογικαὶ μας Σχολαὶ καὶ ὅλος ὁ θεολογικός μας κόσμος, πρὸ παντὸς δὲ οἱ ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἀδιόριστοι θεολόγοι, ἀφοῦ εἰς μὲν τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία παραμένει μονώροος καθ' ἑβδομάδα καὶ εἰς ἐκάστην τάξιν, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν προσθήκην καὶ τρίτης τάξεως εἰς αὐτάς, εἰς δὲ τὴν β' βαθμίδα τῶν Γυμνασίων (ἐξαιρέσει πιθανῶς τῶν κλασσικῶν) μειοῦται εἰς μίαν μόνον ὥραν καθ' ἑβδομάδα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἐκτὸς τῆς οὐσιαστικῆς ζημίας, μειώνει τὸ μάθημα καὶ ἐξ ἐπόψεως ἐντυπώσεως καὶ ἠθικῆς, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἰσχύει πολλῶ μᾶλλον παρ' ἡμῖν αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγουσιν οἱ Γερμανοὶ εἰς keins, διὰ πάντα ταῦτα βλέπω ἐμαυτὸν, κύριε Ὑπουργέ, μετὰ βαθείας μου βεβαίως λύπης ἠναγκασμένον νὰ ἀποχωρήσω τῆς θέσεώς μου ἐν τῷ ΑΣΕΠ ὄχι μόνον εἰς ἐνδείξειν διαμαρτυρίας διὰ τὴν τοιαύτην ἔμπρακτον ἐκ μέρους αὐτοῦ παραγῶρισιν κτῆς βασικῆς σπουδαιότητος τῆς θρησκευτικῆς δι-

δασκαλίας ἐν τῇ ἐθνικῇ μας ἐκπαίδευσί (παρὰ τὴν ρηματικὴν «ἀπόλυτον υἰοθέτησιν» τῶν ἐν τῇ μνημονευθείσῃ εἰσηγήσει μου περὶ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν «ἐκτιθεμένων ἀντιλήψεων ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ μαθήματος»), ἀλλὰ καὶ διότι δὲν βλέπω τὸν λόγον τῆς περαιτέρω υπάρξεώς μου καὶ ἀπασχολήσεώς μου ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ.

Ἐπὶ τῇ ἐδκαιρίᾳ ὁμως ταύτῃ, κ. Ὑπουργέ, παρακαλῶ καὶ ἐλπίζω, ὅτι καὶ λόγῳ τοῦ μᾶλλον συντηρητικοῦ χαρακτήρος τῆς Κυβερνήσεως, εἰς ἣν ἀνήκετε, καὶ δὴ καὶ διότι γνωρίζω τὰς ἀρχάς σας καὶ ἀπὸ τὰ δημοσιεύματά σας καὶ ἀπὸ τὰς συζητήσεις μας εἰς τὸν «Χριστιανικὸν Κοινωνικὸν Κύκλον», τὸν ὁποῖον ἐτιμᾶτε ἄλλοτε διὰ τῆς παρουσίας σας, ἐλπίζω, λέγω, ὅτι θὰ ἀντιδράσετε ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν τοιαύτην ὑποτιμῶσιν τοῦ μαθήματος τούτου, ἡ ὁποία ἀντανακλᾷ καὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ὄχι μόνον ἡ ἱστορία τυγχάνει συνυφασμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους μας ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξαιρετος θέσις αὐτῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ Πολιτείᾳ ἔχει κατοχυρωθῆ ἑκκαλαὶ ὑπὸ τῶν δύο πρώτων θεμελιωδῶν ἀρθρῶν τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος, ἐν δὲ τῷ ἀρθρῳ 16 (τοῦ ὁποίου εἶναι προφανῆς ὁ λόγος τῆς καθιερώσεως μετὰ τὸσαύτας ὑπονομούσεις τῆς ὑποστάσεως τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ Κράτους), ἐν τῷ καινοφανεῖ, λέγω, ἀρθρῳ 16 ὀρίζεται, ὅτι «εἰς πάντα τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδύσεως ἡ διδασκαλία ἀποσκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ». Ἐπὶ πλέον, κ. Ὑπουργέ, ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὸν σχετικὸν δυτικὸν γερμανικὸν νόμον τοῦ 1958, τὸν ὁποῖον εἶχον τὴν τιμὴν νὰ θέσω ὑπ' ὄψιν σας μόλις εἶχετε ἀναλάβει τὰ καθήκοντά σας καὶ ὅστις ὀρίζει δι' ἀπαντας τοὺς τύπους τῶν γερμανικῶν Γυμνασίων, συμπεριλαμβανομένων, ἐννοεῖται, καὶ τῶν Πρακτικῶν καὶ τῶν Οἰκονομικῶν Λυκείων, δίωρον θρησκευτικὴν διδασκαλίαν καθ' ἑβδομάδα διὰ πάσας τὰς τάξεις.

Ἄλλως τε, ἀγαπητέ μου κύριε Ὑπουργέ, ἐὰν ἐπὶ Κυβερνήσεως τῆς «ΕΡΕ» μειωθῆ εἰς μονώροον ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία εἰς τὰ γυμνάσια καὶ διατηρηθῆ μονώροος καὶ μετὰ τὴν προσθήκην καὶ γ' τάξεως εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, δὲν γνωρίζω τί θὰ ἐπρεπε νὰ ἀναμεινῶμεν ἀπὸ μίαν ἀριστερωτέραν Κυβέρνησιν.

Μετὰ τιμῆς ἐξαιρέτου
Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

26η Φεβρουαρίου 1962

Πρὸς
τὸν Ἀξιότιμον Πρόεδρον τοῦ ΑΣΕΠ
Γεν. Μορφώσεως κ. Π. Γεωργουῆτζον

Φίλε κύριε Πρόεδρε,

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὑπομνήσω μερικὰ πράγματα, ἅμα δὲ καὶ νὰ σᾶς ἀνακοινώσω μίαν λυπηρὰν δι' ἐμὲ ἀπόφασιν. Γνωρίζετε ὅτι, ὑπείκων εἰς ἐπίμονον παράκλησιν τοῦ τέως Ὑπουργοῦ μας κ. Βογιατζῆ, εἶχον δεχθῆ τὴν συγκαταλόγην μου μεταξὺ τῶν ἐκτάκτων Συμβούλων τοῦ ΑΣΕΠ Γεν. Ἐκπαιδύσεως, παρὰ τὸν φόρτον ἄλλων ἐνασχολήσεών μου καὶ δὴ καὶ τῆς Προεδρίας τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀνευ ἐλπίδος ἀντιμισθίας τινός, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ βοηθήσω εἰς τὴν βελτίωσιν ὄχι μόνον τῆς θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς φρονηματιστικῆς καθ' ὅλου καὶ δὴ καὶ τῆς κλασσικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ ὑπὸ ἀναδιοργάνωσιν ἐθνικῇ ἡμῶν ἐκπαίδευσί, ὡς καὶ ὅτι, μὴ φειδόμενος μηδὲ τῆς ἐπισφαλούς ὑγείας μου, ἔκαμα πᾶν ὅ,τι ἡδυνάμην πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ εἰρημένου σκοποῦ. Θὰ ἐνθυμήσθε δὲ, ὅτι δὲν ἐδίστασα νὰ σταθῶ ἀντιμέτωπος τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου καὶ αὐτοῦ τοῦ φιλάτου μου τέως Ὑπουργοῦ διὰ τὰς διαπραχθείσας ἀθαιρέσεις κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων τῶν Γυμνασίων τῆς α' βαθμ-

μίδος, κηρυχθείς ἀλληλέγγυος μετὰ τοῦ Συμβουλίου μας καὶ ἰδιαιτέρως μετ' ὑμῶν καὶ τῶν ἐν αὐτῷ φιλολόγων, προκειμένου περὶ τῆς μειώσεως τῶν ὥρων τῶν κλασσικῶν μαθημάτων. Δυστυχῶς (καὶ λυποῦμαι πολὺ πού τὸ λέγω) δὲν εὑρον ἐν τῷ Συμβουλίῳ μας ἐπαρκῆ ἀνταπόκρισιν αἰσθημάτων καὶ κατανοήσεως διὰ τὰ μαθήματα, ἅτινα πιστεύω ὅτι ἀποτελοῦν τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 1 παράγοντα τῆς καλλιέργειας τῶν ἰδανικῶν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα πικρὰ πείρα τοῦ Ἔθνους ἠνάγκασε τὴν ἐθνικὴν μας ἀντιπροσωπεῖαν νὰ τὰ διακηρῶξῃ καὶ τὰ ἐπισημάνῃ ἐν τῷ ἰσχύοντι ἑλληνικῷ Συντάγματι διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἡμετέρου Παιδείας τῶν ἑλληνοπαίδων». Οὕτως συνέβη, παρὰ τὰς προσπάθειάς μου, ὅπως διὰ δύο ἀναλυτικῶν εἰσηγήσεών μου ἐν τῇ ὄλομελίᾳ πρὸ καιροῦ καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ στενωτέρῳ Συμβουλίῳ πείσω περὶ τῆς θεμελιώδους σπουδαιότητος τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν ἐκπαιδεύσει, νὰ μὴ τὸ ἐπιτύχω, ἀλλὰ νὰ προσκρούσω εἰς τὴν προκατάληψιν, ὅτι «τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα ἀποσκοποῦν τὴν προπαρασκευὴν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν», με ἀποτέλεσμα τὸν περιορισμὸν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ ταῖς Παιδαγωγικαῖς Ἀκαδημίαις καὶ τῇ Β' βαθμίδι τῶν πλείστων Γυμνασίων, ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇ Α' βαθμίδι τῶν Νυκτερινῶν Γυμνασίων εἰς μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην ἀντὶ τῶν δύο ὥρων τῶν παλαιότερων Γυμνασίων μας. Ταῦτα δέ, παρὰ τὸ συντριπτικὸν παράδειγμα τῶν νεωτάτων προγραμμάτων τῶν γερμανικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ Γυμνασίων ἁπάντων τῶν τύπων καὶ δὴ καὶ παρὰ τὴν διαβεβαίωσίν σας ἐν τῇ σχετικῇ ἀποφάσει τοῦ Συμβουλίου περὶ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, ὅτι «τὸ Συμβούλιον υἱοθετεῖ ἀπολύτως τὰς ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Μπρατσιώτου ἐκτιθεμένας ἀντιλήψεις ὡς πρὸς τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων», πρὸς ἣν διαβεβαίωσιν ἀντιφάσκει προφανῶς ἡ διδομένη εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα ἐσχάτη ἐξ ἐπόψεως ὥρων διδασκαλίας βαθμῆς. Ἐπιτρέψατέ μου, κ. Πρόεδρε, νὰ σὰς εἴπω, ὅτι ἀμφιβάλλω σφόδρα, ἂν, ἀντὶ ὑμῶν, τυχὸν προήδρευεν ὁ κ. Παπανούτσος θὰ ὑπεβίβαζε χαμηλότερον τὰ μαθήματα ταῦτα.

Διὰ πάντας λοιπὸν τοὺς λόγους τούτους, μὴ βλέπων πλέον λόγον ὑπάρξεως καὶ ἀπασχολήσεώς μου ἐν τῷ ὑφ' ὑμῶν Συμβουλίῳ, τὸ ὁποῖον βεβαιώθητε ὅτι πολὺ ἡγάπησα, ἠναγκάσθη νὰ ὑποβάλλω εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τὴν παραίτησίν μου.

Μετὰ πολλῆς τιμῆς
Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

23η Φεβρουαρίου 1962

Πρὸς

τὸν Ἀξιότιμον Καθηγητὴν κ. Ἰ. Καρμίρη
Κοσμητορὰ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου

Ἐνταῦθα

Κύριε Κοσμητορ,

Ὡς γνωρίζετε παρὰ τὸν φόρτον ἄλλων ἐνασχολήσεών μου καὶ τὴν ἀναληφθεῖσαν ὑποχρέωσιν διδασκαλίας μαθημάτων τινῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ, εἶχον συμμορφωθῆ πρὸς ἐπιμονὸν ἐπιθυμίαν τοῦ τέως Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας κ. Βογιατζῆ, περὶ διορισμοῦ μου ὡς Συμβούλου τοῦ ΑΣΕΠ Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ βοηθῶ εἰς τὴν βελτίωσιν ὄχι μόνον τῆς θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς φρονηματοστικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ διὰ τοῦ νόμου 1959 ἀναδιοργανουμένη ἐθνικῇ ἡμῶν ἐκπαιδεύσει καὶ ἕκαμα πᾶν τὸ δυνατόν, ἵνα πείσω τὸ Συμβούλιον τοῦτο περὶ τῆς ἀνάγκης, ὅπως τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα διατηρήσουν μὲν τὴν θέσιν των εἰς ἅπαντας τοὺς διαμορφωθέντας διαφόρους τύπους τῶν Γυμνασίων, ἐνισχυθοῦν δὲ εἰς τὰς ὑπὸ ἀναδιοργάνωσιν Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, ἐφ' ὅσον μάλιστα πρόκειται αὐταὶ νὰ γίνονται τριτετεῖς. Δυστυχῶς δὲν εὑρον ἐπαρκῆ κατανόησιν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ καὶ οὕτως ἡ βασικὴ θρησκευτικὴ διδασκαλία (περὶ τῆς ὁποίας σημαῖνον μέλος τοῦ Συμβουλίου εἶπεν εἰς συνεδρίαν, ὅτι ἀποβλέπει εἰς τὴν προπαρασκευὴν μόνον διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν) ὄχι μόνον ἐν ταῖς Παιδαγωγικαῖς Ἀκαδημίαις προτείνεται, ὅπως παραμείνῃ μαγῶρος καθ' ἑβδό-

μάδα, παρὰ τὴν προσθήκην καὶ τρίτης τάξεως, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων (ἐκτός πιθανῶς τῶν κλασσικῶν), τὸ μάθημα κινδυνεύει νὰ γίνῃ μονόωρον, ἐγίνε δὲ ἤδη εἰς τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις τῶν ἐσπερινῶν Γυμνασίων. Τὸ μόνον δέ, ὅπερ ἐπετύχομεν ἤτο (καὶ τοῦτο ὄχι διὰ τοῦ ΑΣΕΠ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Συμβουλίου Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως), ἤτο νὰ εἰσαχθῆ μονόωρος θρησκευτικὴ διδασκαλία εἰς τὰς κατωτέρας τεχνικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς σχολὰς, καὶ μάλιστα ἐπεισα καὶ τὸν νέον Ὑπουργόν, ὑποστηριζόμενος ἐν τούτῳ ὑπὸ τοῦ Δ. Διευθυντοῦ τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως κ. Δ. Κορωναίου, νὰ δεχθῆ τὴν ἐν λόγῳ πρότασιν, παρὰ τὴν σφοδρὰν κατ' αὐτῆς ἐπίθεσιν προσώπων ἐξωθεν τοῦ Ὑπουργείου. Εἰς ἐνδειξιν ὁμοῦ διαμαρτυρίας διὰ τὴν στάσιν τοῦ ΑΣΕΠ καὶ βλέπων, ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος περαιτέρω ἀπασχολήσεώς μου ἐν αὐτῇ, ὑπέβαλον τὴν φῶδε ἐπισυναπτομένην ἐν ἀντιγράφῳ παραίτησίν μου ἀπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Μετὰ πάσης τιμῆς
Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Π. Ι. Μπρατσιώτου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Εἰσηγήσεις εἰς ΑΣΕΠ γενικῆς μορφώσεως. Περὶ τῆς θέσεως τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἐν ταῖς Παιδαγωγικαῖς Ἀκαδημίαις.

Εἰς μίαν τῶν προηγουμένων συνεδριῶν μας ἐτονίσθη προσφῶς καὶ εὐγλώττως, ὅτι σκοπὸς τῆς ἐν ταῖς Παιδαγωγικαῖς Ἀκαδημίαις ἐργασίας εἶναι ἡ μόρφωσις προσωπικότητος, (ἐννοεῖται δὲ κατὰ πρώτον λόγον ἢ προσωπικότητος τῶν τροφίμων αὐτῶν) προσφῶς, διότι τοῦτο συμπίπτει καὶ πρὸς τὸν καθ' ὅλου σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς ἐν ἅπασιν τοῖς σχολείοις, τῆς ὁποίας ἀγωγῆς τὰς βῆσεις προσρίζεται νὰ θέσῃ ὁ δημοδιδάσκαλος. Ἄλλ' ἐρωτᾶται πῶς θὰ μορφώσωμεν ἠθικὰς προσωπικότητας καὶ πόθεν θὰ ἀντλήσωμεν αὐτὸν τοῦτον τὸν σκοπὸν τῆς καθ' ὅλου ἀγωγῆς, περὶ τὸν ὁποῖον ἀσχολεῖται ἡ Γενικὴ Παιδαγωγικὴ; Θὰ ἀντλήσωμεν τὸν σκοπὸν τοῦτον μόνον ἀπὸ τὴν κλασσικὴν μας παιδείαν καὶ ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τοῦτων θὰ ἐπιδιώξωμεν ἀράγε τὴν μόρφωσιν ἠθικῶν προσωπικότητων; Ἐπίσης ἐρωτᾶται, ποῖαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον φιλοσοφίαν θὰ προτιμήσωμεν, τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ ποῖον ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν φιλοσοφημάτων ἢ ποῖον ἐκ τῶν νεωτέρων φιλοσοφημάτων; Καὶ θὰ ἀγνοήσωμεν ἀράγε τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν μὲ τὴν ὑπέροχον ἠθοπλαστικὴν τῆς δύναμιν, τὴν ὁποῖαν ἀναγνωρίζουν οἱ μέγιστοι παιδαγωγοί, καὶ ἰδιαιτέρως ἐν ταῖς ἡμέραις μας οἱ κορυφαῖοι παιδαγωγοὶ τοῦ αἰῶνος Friedr. Fœrster καὶ ὁ Ed. Spranger, περὶ τῆς ὁποίας θρησκείας παρατηρεῖ ὁ τελευταῖος, ὅτι «προβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς τὰς ψύστας ἠθικὰς ἀξιώσεις, ἀποκαλύπτει εἰς αὐτοὺς μίαν ἐξηγλαυσιμένην ἐποπὴν τοῦ παρόντος κόσμου καὶ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐλπίδα των εἰς ἕνα κόσμον ἐπέκεινα τοῦ παρόντος»; (Ed. Spranger, Die Magie der Seele, σελ. 148). Θὰ ἀγνοήσωμεν τὴν θρησκείαν ἐκείνην, ἡ ὁποία, ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς συνυφασμένης μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, θεσπίζεται ἐν τῷ 1ῳ ἄρθρῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, ὡς «ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι», τ.ἔ. ὡς ἡ ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐν δὲ τῷ 2ῳ ἄρθρῳ περιγράφεται καὶ προσδιορίζεται καὶ ἐν τῷ 16ῳ ἄρθρῳ καθορίζεται, ὅτι «εἰς πάντα τὰ σχολεῖα Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως ἡ διδασκαλία ἀποσκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ» καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συνταγματικῶν καὶ τῶν ἱστορικῶν δεδομένων προβλέπεται ὑπὸ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας ἡ παροχὴ τῆς ὀρθοδόξου θρησκευτικῆς διδασκαλίας εἰς ἅπαντα τὰ σχολεῖα τῆς Στοιχειώδους καὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως; Νομίζομεν, ὅτι ταῦτα ἄρκοι πρὸς διαπίστωσιν καὶ ἀνάδειξιν τοῦ βασικοῦ χαρακτῆρος τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκπαιδεύσει, καὶ δὴ καὶ ἐν ταῖς Παιδαγωγικαῖς Ἀκαδημίαις, ὅπου μωδῶνται καὶ καταρτίζονται οἱ ἱεροφάνται τῆς βασικῆς ἀγωγῆς τοῦ Ἔθνους, οἱ δημοδιδάσκαλοι.

Ἡ τοιαύτη θέσις τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκπαιδεύσει δὲν ἀπορρέει μόνον ἐκ τῶν μνημονευ-

Η ΕΝ Ν. ΔΕΛΧΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ—6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1961*

2. Ἡ προπαρασκευὴ καὶ ὀργάνωσις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως.

Ἡ προετοιμασία καὶ ὀργάνωσις τοῦ ἐν Ν. Δελχί Συνεδρίου τοῦ Π.Σ.Ε. ὑπῆρξεν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τελεία παρὰ τὸ πλῆθος τῶν συνέδρων, παρατηρητῶν, ἐπισκεπτῶν, δημοσιογράφων καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν θεμάτων, ἅτινα συνεζητήθησαν καὶ διηρηνήθησαν εἰς τὰς πολυαριθμοὺς Ἐπιτροπὰς καὶ τὰ διάφορα Τμήματα. Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τὸ ἐν Γενεύῃ διοικητικὸν προσωπικὸν του—καὶ μάλιστα ὁ δαιμόνιος Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Π.Σ.Ε. κ. Visser' t Hooft, ὁ πρόεδρος τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς Dr. Fry, καὶ οἱ βοηθοὶ Γεν. Γραμματεῖς Fr. House, Cooke, Bilheimer, Nolde— εἶναι βαθεῖς γνώσται τῶν προβλημάτων τῆς Οἰκουμ. Κινήσεως καὶ τῶν ἀπασχολούντων τὰς ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησίας ζητημάτων κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, καταστάντες ἔμπειροι περὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν συνεδρίων καὶ τῶν συναντήσεων καὶ ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε κτηθείσης πείρας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. τῷ 1948 ἐν Ἀμστελλοδάμῳ τῆς Ὀλλανδίας, ὥστε νὰ προβλέψωσι καὶ νὰ παρασκευάσωσιν ἀψόγως τὰ πάντα καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας. Καὶ ὅλη ἡ προπαρασκευαστικὴ αὕτη ἐργασία, ἡ ἀπαιτούσα καὶ κόπον καὶ χρόνον καὶ δαπάνας πολλὰς, συντελεῖται τρία ἢ τέσσαρα ἔτη πρὸ τῆς συγκλήσεως

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 142 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

θέντων τριῶν βασικῶν ἄρθρων τοῦ ἑλληνικοῦ Συντάγματος, ἀλλ' ἀνταποκρίνεται καὶ πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐθνικῆς τοῦ ἡμετέρου λαοῦ συνειδήσεως, ἑρριζωμένης εἰς μακραίωνα πείραν ἡδὴ ἀπὸ τῶν πρὸ Χριστοῦ χρόνων, ἀκόμη δὲ καὶ πρὸς τὴν θέσιν τῆς θρησκείας καθ' ὅλου ἐν τῇ ζωῇ τῶν λαῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς χριστιανικῆς, θεωρουμένης ὄχι μόνον ὡς προπαρασκευῆς διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ ὡς κρηπίδος τῆς ἐπιγείου ζωῆς καὶ ὡς «ἄλυτος προφυλάσσοντος τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τῆς σήψεως», ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν προσφῶ ἔκφρασιν τοῦ Βάκωνος τοῦ Beverlam. Ἐὰν δὲ θὰ ἐχρηιάζετο καὶ ἐν ἀρνητικῶν καὶ μᾶλλον ἔμμεσον ἐπιχειρήμα ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς σπουδαιότητος τῆς θρησκείας διὰ τὴν θεμελίωσιν τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων, θὰ ἦρκει ἴσως τὸ παράδειγμα τοῦ ἀδιαλλάκτου πολέμου τῶν κομμουνιστικῶν ὀλοκληρωτικῶν κρατῶν ἐναντίον πάσης θρησκείας καὶ ἰδίᾳ τῆς χριστιανικῆς.

Ἄν ταῦτα πάντα ληφθοῦν πρὸ ὀφθαλμῶν, δικαιούμεθα, νομίζω, νὰ ζητήσωμεν, ὅπως καὶ εἰς τὰς τρεῖς τάξεις τῶν ὑπὸ μελέτην νέων Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καθορισθῆ διῶρος ἑβδομαδιαία διδασκαλία μαθήματος τοσοῦτον βασικοῦ, οἷον τὸ θρησκευτικόν, προσφερομένου ὑπὸ μορφῆν καὶ με περιεχόμενον ἀνάλογον πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν ἀνωτέρω τούτων Σχολῶν καὶ πρὸς τὸν προορισμὸν, καὶ τὴν μορφωτικὴν καὶ πνευματικὴν βαθμίδα τῶν τροφίμων αὐτῶν, ἐξοικονομουμένου πάσῃ θυσίᾳ τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην σχετικῶν χρόνου. Ἐπικαλούμεθα δ' ἐπὶ τούτῳ ἄφ' ἐνός μὲν τὸ παράδειγμα τῶν Γερμανικῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν,

τοῦ Συνεδρίου, οὐχὶ δὲ τὰς παραμονὰς αὐτοῦ καὶ ἐν σπουδῇ—διὰ καταρτισμοῦ εἰδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ διὰ κανονικῶν καὶ ἀνελλιπῶν συνεδριάσεων αὐτῶν.

Ἐν πρώτοις παρεσκευάσθη τὸ ἀναγκαῖον ἔντυπον ὑλικόν, ὅπερ ἀπεστάλη ἐγκαίρως εἰς τοὺς Συνέδρους, ἵνα κατατοπισθῶσι καὶ οὗτοι καὶ ἐνημερωθῶσιν ἐπὶ τε τῶν θεμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν γενικῶς τοῦ Συνεδρίου. Τὰ ἔντυπα ταῦτα, τυπωθέντα εἰς τὴν Ἀγγλικήν, Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν, τὰς ἐπισήμους γλώσσας τῶν συναντήσεων τοῦ Π.Σ.Ε. εἶναι τὰ ἀκόλουθα. 1. Τὸ κεντρικὸν θέμα τοῦ Συνεδρίου «Ὁ Ἰησοῦς τὸ φῶς τοῦ κόσμου» ὡς γνωστὸν εἰς ὅλας τὰς Γεν. Συνελεύσεις τοῦ Π.Σ.Ε. ὀρίζεται ἐν κεντρικῶν θέμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βᾶσις πάντων τῶν ἐπὶ μέρος θεμάτων τῆς Συνελεύσεως ἢ διήκουσα τρόπον τινὰ γραμμῇ δι' ὅλων τῶν συζητήσεων. Ἡ πρώτη Γεν. Συνέλευσις ἐν Εὐρώπῃ (ἐν Ἀμστελλοδάμῳ τῆς Ὀλλανδίας τῷ 1948) εἶχεν ὡς κύριον θέμα» αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐν τῷ κόσμῳ σύγχυσις καὶ ἀταξία», ἡ δευτέρα ἐν Evans-ton τῆς Ἀμερικῆς (τῷ 1954) εἶχεν ὡς θέμα «Ὁ Ἰησοῦς ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου» καὶ ἡ ἐν Ἀσίᾳ (Ν. Δελχί, 1961) τὸ ἐπίκαιρον διὰ τὰς Ἰνδίας καὶ γενικῶς διὰ τοὺς Ἀσιατικὸς λαοὺς θέμα «Ὁ Ἰησοῦς τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Τὸ κεντρικὸν θέμα ὀρίζεται ὑπὸ τῆς κατ' ἔτος συνεδριαζούσης Κεντρ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε., ὠρίσθη δὲ διὰ τὴν ἐν Ἰνδίας Γεν. Συνέλευσιν του ὡς θέμα «Ὁ Ἰησοῦς τὸ φῶς τοῦ κόσμου» οὐ μόνον διὰ νὰ καταδειχθῇ εἰς πάσαν τὴν σύγχρονον ἀνθρω-

ἄφ' ἑτέρου δὲ τὰ λεχθέντα ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ κατὰ τὴν συζητήσιν τῆς προτάσεως περὶ εἰδικεύσεων ἐν ταῖς ὑπὸ μελέτην Παιδαγωγικαῖς Ἀκαδημίαις καὶ τὴν ἐπικρατήσασαν γνώμην, ἥτις καὶ ἀπεκρυσταλλώθη ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου εἰς τὴν πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἀναγνωσθεῖσαν σχετικὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν, καθ' ἣν «ἐπιβάλλεται κατάρτισις ἰσχυρὰ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν» καὶ ἄς μοι ἐπιτραπῇ, ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, νὰ προσθέσω «πρὸ παντός προκειμένου περὶ μαθήματος βασικωτάτου, οἷον εἶναι, ὡς εἶπομεν, τὸ θρησκευτικόν. Καὶ «ἰσχυρὰ κατάρτισις» δὲν νοεῖται βεβαίως διὰ μονοῦρου ἐν ἐκάστῃ τάξει διδασκαλίας, ὡς προεβλήθη εἰς προηγουμένην συζήτησιν, ἐκτός ἐὰν θεωρηθῇ ὡς ἐπαρκῆς ἡ ἐν τῇ Μέσῃ ἡμῶν Ἐκπαιδεύσει χορηγουμένη εἰς τὸν τρόφιμον τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ὅποτε δὲν βλέπομεν τὴ νόημα θὰ εἶχεν ἡ προσθήκη ἐνός ἐτι ἔτους εἰς τὰς Σχολὰς ταύτας, ἐὰν ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει παρεχομένη γενικὴ κατάρτισις ἦτο ἐπαρκῆς. Ἐξ ἄλλου θεωροῦμεν ὡς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν σοβαρότητα τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος τὸ μονοῦρον, καθ' ὃν χρόνον διὰ τὴν μουσικὴν διαθέτομεν τρεῖς ἑβδομαδιαίας ὥρα καὶ διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγήν δύο, εἰς ἃς προσεθέσαμεν καὶ δέκα λεπτὰ ἐπὶ πλέον.

Ταῦτα εἶχον καθῆκον, ὡς εἰδικός, νὰ θέσω ὑπ' ὄψιν τοῦ Συμβουλίου ἡμῶν καὶ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς προσγενομένης ἀδικίας, ὄχι μόνον εἰς τὸ μάθημα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ εἰς τὴν Ἐκπαιδεύσιν ἐν γένει διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐν αὐταῖς θρησκευτικῆς διδασκαλίας εἰς μίαν ὥραν.

πότητα, ὅτι μόνον ἐν τῷ Χριστῷ δύναται νὰ ἔχη τὴν ἀπάντησιν εἰς ὅλα τὰ θεμελιώδη καὶ αἰώνια προβλήματα τῆς καὶ τὸν ἀληθεῖ δρόμον πρὸς τὸν ὑψηλὸν καὶ θεῖον προορισμὸν τῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀντιπροβληθῇ καὶ εἰς τὴν ἐν Ἀσίᾳ παρὰ πολλοῖς λαοῖς ἰσχυρὰν πίστιν, ὅτι ὁ Βούδδας καὶ ὁ Βουδδισμὸς κατέχουσι καὶ διδάσκουσι τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ὑψίστην πραγματικότητα. Ὡς γνωστὸν τὸ ἐπίθετον Βούδδας, δι' οὗ ἐξακτινίσθη ὁ Γουτάμα (6ον αἰῶνα π. Χ.) σημαίνει τὸν πεφωτισμένον καὶ τὸν γινώσκοντα καὶ ἀφυπνισθέντα, διότι οὗτος κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ φωτισμοῦ του καὶ τῆς ἐλλάμψεως συνέλαβε τὴν λύσιν καὶ ἀλήθειαν εἰς τὰ τέσσαρα ριζικά κακά, ἅτινα βασανίζουν τὸν ἄνθρωπον καὶ γεννῶσι τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς καὶ τὰ ὅποια εἶναι: ἡ γέννησις, τὸ γῆρας, ἡ νόσος καὶ ὁ θάνατος. Ἡ σωτηρία εἶναι δυνατὴ μόνον διὰ τῆς ἐκριζώσεως πάσης ἐπιθυμίας πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸν κόσμον καὶ ἡ βῆθις εἰς τὴν μακαριότητα τοῦ Νιρβάνα, τῆς ἀπολύτου ἡρεμίας καὶ ἀδραναίας, εἰς τὸν ἐξαφανισμὸν τῆς προσωπικότητος, εἰς τὸν θάνατον αὐτῆς καὶ τὴν ἀνυπαρξίαν. Κατὰ τὸν Βούδδαν ζῆ τις διὰ νὰ ἀποθάνῃ, διότι σκοπὸς τῶν πάντων εἶναι ἡ εἴσοδος εἰς τὸ Νιρβάνα, εἰς τὸ μηδέν. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτο περιβάλλον, ὅπου ἡ ἄρνησις τῆς ζωῆς καὶ ὁ θάνατος κυριαρχοῦσι τῆς σκέψεως καὶ τῶν συναισθημάτων τῶν ἀνθρώπων, ἠθέλησαν αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι νὰ διακηρύξωσι τὴν βασικὴν ἀλήθειαν των, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, δι' ἧς ἀληθείας λαμβάνει θετικὴν θέσιν ἔναντι τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου καὶ διδάσκεται ἡ μεταμόρφωσις καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν διὰ συνεχοῦς προσπάθειας καὶ ἀγῶνος κατὰ τὸ ἅγιον καὶ τέλειον θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀποκαλυφθὲν διὰ τοῦ ἐνσαρκωθέντος Θεοῦ, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλῶς φῶς, ἀλλὰ τὸ φῶς ἔστι τὸ μόνον καὶ ἀληθινὸν φῶς τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ θέματος καθηρτίσθη εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν Ὁρθόδοξοι συμμετέσχον ὁ ὑποφαινόμενος, ὁ κ. Μέγιεντσοφ καὶ ὁ κ. Νησιώτης. Ἡ ἐργασία αὕτη «ὁ Ἰησοῦς τὸ φῶς τοῦ κόσμου» ἐξεδόθη ὡς ἰδιαιτερον τομίδιον καὶ μετεφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀρβανίτου καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς 15 χιλιάδας περίπου ἀντίτυπα, τὰ ὅποια ἀπεστάλησαν δωρεὰν εἰς τὰς ἱεράς Μητροπόλεις πρὸς διανομὴν μεταξὺ τῶν ἱερέων, εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, εἰς τὰς Θεολογ. Σχολὰς καὶ ἐξῆς.

2. Τὸ δευτερον καθοδηγητικὸν ἔτυπον ἦτο εἰς τόμος ὑπὸ τὸν τίτλον «ἀπὸ τὸ Ἐβανστον εἰς τὸ Ν. Δελχί» (Evanston to New Delhi). Τοῦτο παρεσκευάσθη ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκ μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Προσωπικοῦ καὶ τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Γενεύῃ καὶ περιέχει τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Γεν. Συνέλευσιν περὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῆς πεπραγμένων κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς γεν. συνελεύσεως ἐν Evanston (1954) μέχρι Ν. Δελχί (1961). Ὡς γνωστὸν ἡ ἑκατονταμελὴς περίπου Κεντρικὴ Ἐπιτρο-

πὴ ἀποτελεῖ μετὰ τὴν Γεν. Συνέλευσιν τὴν ὑψίστην ἐξουσίαν τοῦ Π.Σ.Ε., διεκπεραιώνουσα τὰς ἀποφάσεις τῶν γεν. συνελεύσεων καὶ ἀποφασίζουσα καὶ ἐπὶ νέων τυχόν ἀνακυπτόντων προβλημάτων κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς μιᾶς Γεν. Συνελεύσεως εἰς τὴν ἄλλην.

3. Τὸ τρίτον καθοδηγητικὸν βιβλίον ἦτο εἰς τόμος ὑπὸ τὸν τίτλον «βιβλίον ἐργασιῶν διὰ τὰς ἐπιτροπὰς τῆς Γεν. Συνελεύσεως» (The Work book for the Assembly Committees), τὸ ὁποῖον περιέχει προτάσεις τῶν διαφόρων τμημάτων καὶ ἐπιτροπῶν τοῦ Π.Σ.Ε. διὰ τὰ μελλοντικὰ προγράμματα τῆς δράσεώς των, ἵνα τύχωσι τῆς ἐγκρίσεως ἐν τῷ συνόλῳ ἢ καὶ τροποποιουμένων ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως.

4. Τέταρτον καθοδηγητικὸν βιβλίον ἦτο τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «κανόνες τῶν συζητήσεων καὶ τῆς διαδικασίας» (Rules of Debate and Procedure). Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὅπως καὶ ὁ τίτλος δηλοῖ, παρέχονται ὁδηγίαι χρήσιμοι ἐπὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐργασιῶν τῆς ὀλομελείας τῆς Γεν. Συνελεύσεως οἷον: πότε καὶ ἐπὶ ποίων θεμάτων συνεδριάζει ἡ ὀλομέλεια, δοθέντος, ὅτι πλὴν ταύτης ἔχομεν τὰς συνεδριάσεις καὶ τῶν τμημάτων καὶ πολλῶν ἐπιτροπῶν· ποῖα τὰ καθήκοντα τοῦ προέδρου, πότε θέτει οὗτος ζητήματα μετὰ τὴν συζήτησίν του εἰς ψηφοφορίαν, πότε δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος καὶ πότε ἡ ψηφοφορία γίνεται διὰ ψηφοδελτίων ἢ δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ἢ δι' ἐγέρσεως ἀπὸ τοῦ καθίσματος· ὅτι οἱ μειοψηφοῦντες δύνανται νὰ ζητήσωσιν, ὅπως ἀναγραφῇ ρητῶς ἡ γνώμη καὶ τὸ ὄνομα των ἐν τοῖς πρακτικοῖς καὶ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, τοῦθ' ὅπερ ἐπράξαμεν πολλάκις ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἐν διαφανίαις μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς διαχωρισμὸν τῆς εὐθύνης μας ἐκ τῆς λαμβανομένης καὶ πλειοψηφίαν ἀποφάσεως. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἀναγράφεται ὡσαύτως, ὅτι δύναται πᾶς σύνοδος νὰ λαμβάνῃ τὸν λόγον, ἀπαξ μόνον καὶ διὰ πέντε λεπτά, ἵνα ἐκφέρῃ τὴν ἀπόψιν του ἐπὶ τοῦ συζητουμένου θέματος, ἀφ' οὗ στείλῃ προηγουμένως ἔντυπον σημεῖωμα, δι' οὗ ἔχουσιν οἱ σύνοδοι ἐκ τῶν προτέρων ἐφοδιασθῆ καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρεται τις ὁ ζητῶν τὸν λόγον, ποῖαν Ἐκκλησίαν ἀντιπροσωπεύει καὶ ἐπὶ ποίου σημείου τοῦ συζητουμένου θέματος θέλει νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ ὁμιλῶν δύναται νὰ μεταχειρίζεται μίαν τῶν τριῶν προαναφερθεισῶν γλωσσῶν, ἡ δὲ ὁμιλία του μεταφράζεται ταυτοχρόνως ὑπὸ εἰδικῶν μεταφραστῶν εἰς τὰς δύο ἄλλας γλώσσας ἐκ μικρῶν δωματίων, κειμένων περὶ τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων καὶ συνδεομένων καταλλήλως μετὰ πάντων τῶν συνέδρων διὰ τῶν εἰς τὴν θέσιν ἐκάστου κειμένων μικροφῶνων.

5. Πέμπτον καθοδηγητικὸν καὶ χρησιμώτατον βιβλίον ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον ἐγχειρίδιον (Handbook), καὶ περιέχον παντὸς εἶδους ἀπαραιτήτους πληροφορίας διὰ πᾶν μέλος τοῦ Συνεδρίου ἦτοι: ποῦ εὐρίσκεται τὸ γραφεῖον πληροφοριῶν, πῶς ἔχουσι τακτοποιηθῆ ἡ καθημερινὴ τέλεσις ὄρθρου καὶ ἑσπερινοῦ καὶ αἱ ἐπίσημοι, θεῖαι λειτουργίαι τῶν

διαφόρων Ἐκκλησιῶν, ποῖαι καὶ τοῦ εἶναι αἱ αἰθουσαι τῶν συνεδριάσεων τῶν διαφορῶν ἐπιτροπῶν, τὰ διάφορα γραφεῖα αὐτῶν, τοῦ τύπου, τῆς Νεολαίας, τοῦ ταχυδρομείου, τοῦ τηλεγραφείου, τῶν Τραπεζῶν καὶ ἐξῆς. Ἐπίσης ἐν αὐτῷ παρέχονται πληροφορίες διὰ τὰ μέσα συγκοινωνίας ἐν τῇ πόλει ἢ μετὰ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, διὰ τὴν ἰατρικὴν περίθαλψιν, διὰ τὰ πλυντήρια, διὰ τὰς τοπικὰς Ἀρχάς, διὰ τὰ πλέον ἀξιοθέατα μνημεῖα, διὰ τὰς ἐν Ν. Δελχί χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, διὰ τὰς Πρεσβείας καὶ τὰ Προξενεῖα τῶν ξένων κρατῶν, καὶ ἐξῆς.

Πλὴν τοῦ προπαρασκευαστικοῦ τούτου ἐντύπου ὕλικου, ἕπερ ἀπεστάλη εἰς πάντας τοὺς συνέδρους πολλοὺς μῆνας πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς γεν. συνελεύσεως, ἐγένετο θαυμασία προεργασία καὶ ἐπὶ τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Τμημάτων τῆς γεν. συνελεύσεως, ἐπὶ τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων ὑπ' αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπίσημων ἀντιπροσώπων ἐκάστης Ἐκκλησίας-μέλους (αἱ Ἐκκλησιαστικὰ μέλη ἔγιναν τώρα 198), ἐπὶ τῶν προσκληθέντων ὡς παρατηρητῶν, ὡς ἐπισκεπτῶν, ὡς ἐντεταλμένων ἐπισκεπτῶν (accredited visitors) καὶ ἐξῆς.

Τὰ τμήματα τῆς Γεν. Συνελεύσεως ὑπῆρξαν τρία, διότι εἰς τρία ὀρίσθησαν τὰ κύρια θέματα, περὶ τὰ ὁποῖα ἐμελλεν αὐτὴ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ.

Ταῦτα ἦσαν 1) τῆς Μαρτυρίας ἢ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (Witness), τῆς Διακονίας (Service) καὶ τῆς Ἐνότητος (Unity). Αἱ δὲ ἐπιτροπαὶ ἦσαν δέκα: 1) Ἐπιτροπὴ τῆς παραμπομπῆς τῶν διαφορῶν ζητημάτων (Policy reference Committee) 2) Ἐπιτροπὴ τοῦ τμήματος μελετῶν, εἰς ἣν ὑπάγονται ἡ ἐπιτροπὴ Πίστις καὶ Τάξις (Faith and Order), ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κοινωνίας (Church and Society), ἡ ἐπὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου ἐπιτροπὴ (Studies in Evangelism), ἐπιτροπὴ τῶν ἱεραποστολικῶν ἐρευνῶν (Missionary Studies). 2) Ἐπιτροπὴ τοῦ τμήματος τῶν οἰκουμενικῶν ἐρευνῶν (Division of Ecumenical studies) εἰς ἣν ὑπάγονται ὡς ὑποεπιτροπαὶ ἡ τῆς νεότητος (Youth department), ἡ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (Department on the laity), ἡ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Bossey τῆς Ἑλβετίας (on the Ecumenical Institute). 4) ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ τμήματος ἱεραποστολῆς καὶ Εὐαγγελισμοῦ (division of World Mission and Evangelism) 5) Ἐπιτροπὴ διεκκλησιαστικῆς βοήθειας καὶ προσφύγων (division of inter-church aid, Refugee and World service) 6) Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διεθνῶν ὑποθέσεων (commission of the Churches on International affairs) 7) Ἐπιτροπὴ τοῦ τμήματος πληροφοριῶν (Department of information) 8) Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν ζητημάτων τοῦ Π.Σ.Ε. 9) Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν διορισμῶν (Nominations Committee) καὶ 10) ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν διαπιστευτηρίων τῶν Ἀντιπροσώπων (Credentials Committee).

Ὡς προελέχθη κεντρικὸν μὲν θέμα, ἕπερ ἐμελλε νὰ εἶναι βᾶσις καὶ πηρὴ ὅλων τῶν συζητήσεων, ἦτο

«Ὁ Ἰησοῦς τὸ φῶς τοῦ τοῦ κόσμου» ἀλλὰ πλὴν αὐτοῦ ἐτέθησαν πρὸς διερεύνησιν ὑπὸ τριῶν Τμημάτων (Sections) καὶ τρία ἄλλα θέματα, τὸ τῆς Μαρτυρίας, τῆς Διακονίας καὶ τῆς Ἐνότητος. Διὰ τὰ τρία ταῦτα θέματα ὡσαύτως προπαρασκευάσθη εἰσηγητικὴ ἐργασία, ἐκδοθεῖσα εἰς ἴδιον τομίδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Σημειώσεις περὶ τοῦ ἔργου τῶν τμημάτων τῆς Γεν. Συνελεύσεως» (Annotated Agendas) καὶ ἀποσταλεῖσα ἐγκαίρως εἰς τοὺς συνέδρους. Ἐν αὐτῷ ἀναφέρεται, ὅτι ἕκαστον τμήμα (Section) θὰ συνεδριάσῃ τὸσάκις, ὥστε νὰ συμπληρώσῃ 16 ὥρας, καθ' ἃς ἕκαστη θὰ ἐτοιμάσῃ μίαν ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ εἰς αὐτὸ ἀνατεθέντος θέματος διὰ τὴν γεν. Συνέλευσιν. Ἔχει δὲ ἡ εἰσηγητικὴ αὕτη ἔκθεσις λαμπρὰν ἀνάλυσιν ἕκαστου θέματος (μαρτυρία, διακονία, ὑπηρεσία) ἀκόμη καὶ γνώμας διακεκριμένων θεολόγων, εἰλημμένας ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν διαφορῶν δημοσιευμάτων αὐτῶν ἢ ὁμιλιῶν των ἐν διαφόροις συνεδρίοις. Τὸ τομίδιον δηλονότι τοῦτο θὰ ἠδυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς πηγὴν καὶ βοήθημα διὰ τῆς Συνέδρου, ὅπως σχηματίσωσιν ἀντίληψιν περὶ τοῦ θέματος τοῦ τμήματός των. Δοθέντος δὲ ὅτι οἱ ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι ἦσαν περίπου πενταχόσιοι, εἰς ἕκαστον τμήμα ἐλάβαν μέρος 150-170 σύνεδροι. Ἄς σημειώσωμεν δὲ ἐνταῦθα, ὅτι δι' ἐγκυκλίου ἕκαστος σύνεδρος ἠρωτήθη πολὺ πρὶν τῆς συγκλήσεως τῆς γεν. συνελεύσεως εἰς ποῖον τμήμα καὶ εἰς τίαν ἐπιτροπὴν ἢ ἐπιτροπὰς θὰ ἐπεθύμει νὰ λάβῃ μέρος ὡς μέλος αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρχε φόβος νὰ ζητήσῃ δυσανάλογος ἀριθμὸς ἀντιπροσώπων, ἵνα λάβῃ μέρος εἰς ὀρισμένον τμήμα ἢ εἰς ὀρισμένην ἐπιτροπὴν, οἱ σύνεδροι ὄφειλον νὰ ἀπαντήσωσι διὰ συμμετοχὴν εἰς δύο ἢ τρεῖς ἐπιτροπὰς, ἀναφέροντες τὴν σειρὰν τῆς προτιμήσεως, ὥστε νὰ ἦτο εὐκόλος ἢ ἴση καὶ ἀνάλογος κατανομή τῶν Συνέδρων εἰς τὰ τρία τμήματα καὶ εἰς τὰς διαφόρους ἐπιτροπὰς τῆς γεν. Συνελεύσεως. Οὕτω πράγματι καὶ ἔγινεν, ὥστε ὅλοι οἱ σύνεδροι, μεταβαίνοντες εἰς τὴν γεν. Συνέλευσιν τοῦ Ν. Δελχί, ἐγνώριζον διὰ τῶν ἀπαντήσεων τῆς Γενεῆς εἰς ποῖον τμήμα καὶ εἰς ποῖαν ἐπιτροπὴν ἀνῆκεν ἕκαστος.

Ὅπως ἐγράφομεν εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας μας ἔκθεσιν παρὰ τοῦ κ. Ἀλιβιζάτου καὶ τοῦ ὑποφαινομένου περὶ τῶν πεπραγμένων ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Ἁγ. Ἀνδρέᾳ (St. Andrews) τῆς Σκωτίας (16-24 Αὐγ. 1960), ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκεῖνω ὀρίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀντιπροσώπων δι' ἐκάστην Ἐκκλησίαν-μέλος. Κατ' αὐτὸ ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν Ὀρθοδόξων ἐπίσημων Ἀντιπροσώπων εἰς τὴν γεν. Συνέλευσιν τοῦ Ν. Δελχί ἀνέλθῃ εἰς 55. εἰς ὃν ἀριθμὸν δὲν συμπεριλαμβάνονται ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀρθοδόξων ἐν ταῖς Κομμουνιστικαῖς χώραις Ἐκκλησιῶν (Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Τσεχοσλοβακίας, Ἀλβανίας), διότι αὗται δὲν εἶχον γίνῃ ἀκόμη μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ μόνον ἐν τῇ γεν. Συνελεύσει τοῦ Ν. Δελχί τὸ πρῶτον ὑπέβαλον αἴτησιν καὶ ἀπεφασίσθη, ὅπως γίνωσι δεκταὶ ὡς μέλη. Αἱ ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι κατὰ

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΤΟΜΙΚΗ ἢ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ *

B'.

Οἱ λόγοι τοῦ Jeans ἐνισχύονται ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὰ νεώτατα καὶ πλουσιώτατα δεδομένα τῆς πυρηνικῆς Φυσικῆς τῆς τελευταίας δεκαετίας. Συμφώνως πρὸς αὐτὰ ἐντὸς τοῦ μικροσκοπικοῦ ἀτόμου τῆς ὕλης δὲν διακρίνομεν μόνον τὰ ἀνωτέρω ἀνεφερθέντα τρία σταθερὰ ὑπατομικὰ σωματία, δηλαδή τὸ πρωτόνιον, τὸ νετρόνιον καὶ τὸ ἠλεκτρόνιον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἄλλο ἀσταθῶν ὑπατομικῶν σωματίων¹¹. Μέχρι τοῦδε τὰ στοιχειώδη αὐτὰ σωματία, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐντὸς τοῦ πυρήνος τοῦ ἀτόμου, ἀναβιβάζονται περίπου εἰς τριάκοντα. Ποῖα εἶναι ταῦτα; Κατὰ τὰς διασπάσεις ὀρισμένων πυρήνων παρατηροῦνται σωματία μὲ μᾶζαν ἴσην πρὸς τὴν ἠλεκτρονίου, μὲ θετικὸν ὅμως ἠλεκτρισμόν. Ταῦτα ὀνομάσθησαν ποζιτρόνια ἢ θετικὰ ἠλεκτρόνια. Ὡσαύτως ἐντὸς τοῦ—ἀποδειχθέντος ὡς πολυσυνθέτου—πυρήνος τοῦ ἀτόμου ὑπάρχουν ἀκόμη τὰ φωτόνια ἢ κβάντα φωτός, τὰ ὁποῖα εἶναι μεμονωμένα σωματία ἐνεργείας, τὰ ἀντιπρωτόνια, τὸ νετρίνο, τὰ μεσόνια μῆμιόνια, τὰ μεσόνια ἢ

πιόνια, τὰ ὑπερόνια, τὰ νουκλεόνια, τὰ φερμιόνια, τὰ μποζόνια, τὰ βαρυόνια κ.λ.π. Μέχρι τοῦδε, ὡς εἴπομεν, τὰ στοιχειώδη αὐτὰ σωματία ἀναβιβάζονται περίπου εἰς τριάκοντα.

Εἶναι λοιπὸν θαυμάσιος ὁ μικρόκοσμος τοῦ πολυσυνθέτου πυρήνος τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης καὶ ἀκόμη θαυμασιώτερος ὁ τρόπος τῆς συνοχῆς τῶσων σωματίων ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐνῶ τὰ θετικῶς ἠλεκτρισμένα πρωτόνια τῶν πυρήνων τῶν ἀτόμων, ὡς ὁμιωνύμως πεφορτισμένα, συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς Κλασικῆς Φυσικῆς, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπωθῶνται ἀπ' ἀλλήλων, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐσήμαινε τὴν διάλυσιν καὶ τὴν καταστροφὴν ὅλων τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης, κατὰ θαυμαστὸν τρόπον συγκρατοῦνται μεταξύ των ἐντὸς τοῦ πυρήνος. Ἡ συνοχὴ αὕτη ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ἀδυνάμεων ἀνταλλαγῆς ἢ συνδέσεως, ὡς χαρακτηρίζει ταῦτα ἡ Κυματομηχανικὴ. «Καὶ ποῦ ὀφείλονται αἱ δυνάμεις ἀνταλλαγῆς, αἱ ὁποῖαι συγκρατοῦν μονίμως ἐντὸς τοῦ πυρήνος τὰ πρωτόνια καὶ τὰ νετρόνια; «Εἰς τὰ φωτόνια καὶ μεσόνια, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἐντὸς τῶν πυρήνων», λέγουν οἱ εἰδικοί. «Δι' ἀνταλλαγῆς τῆς θέσεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἄλλων σωματίων ἐντὸς τῶν πυρήνων, μὲ πολὺ ταχὺν ρυθμόν, δημιουργοῦνται αἱ ἰδιαζούσης φύσεως ἑλκτικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐπιτυγχάνουν τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ ἀποτέλεσμα». Τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι ὅλα τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα σωματία—ἐκτὸς τῶν σταθερῶν πρωτονίων, νετρονίων καὶ ἠλεκτρονίων—, εἶναι «ἀσταθῆ σωματία» τοῦ πυρήνος τῶν ἀτόμων. Δὲν ἔχουν, ἐπομένως, μεγάλην «διάρκειαν ζωῆς», ἀλλ' ἐμφανίζονται διὰ μερικὰ ἐκατομμυριοστὰ ἢ καὶ δισεκατομμυριοστὰ τοῦ δευτερολέπτου (!) καὶ ἔπειτα ἐξαφανίζονται, μετατρέπομενα εἰς ἄλλα σωματία... Δηλαδή ἐντὸς τῶν πυρήνων τῶν ἀτόμων διαρκῶς γίνονται τα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 144 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

11. Δημ. Κωτσάκης, ἐνθ' ἀνωτ. Τοῦ αὐτοῦ, Ὑπάρχει ἀντι-ὕλη; Περιοδ. «Ἀκτίνες», ἔτος 1958, σελ. 292-300. Περισσότερα περὶ τῆς δομῆς τοῦ πυρήνος τῆς ὕλης ἰδὲ ἐν τοῖς ἐξῆς: Κ. Ἀλεξοπούλου, Ἀτομικὴ καὶ Πυρηνικὴ Φυσικὴ, β' ἐκδ., Ἀθήναι 1956. Θ. Κιουγιουτζίελι, Πυρηνικὴ Φυσικὴ, Ἀθήναι 1947. Κ. Παλαιολόγου, Ἡ Φυσικὴ ἐν ἀμχανία πρὸ τοῦ προβλήματος τῆς συγκροτήσεως τοῦ ὕλικου ἀτόμου καὶ τοῦ ἀτομικοῦ πυρήνος. «Τεχνικὰ Χρονικά», Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος 1956. W. Heisenberg, Der gegenwärtige Stand der Theorie der Elementarteilchen, «Die Naturwissenschaften», 1955, Heft 24.

τὰ ἐν St. Andrews ἀποφασισθέντα ὀφείλουν νὰ ἀποστείλουν τὸν ἀκόλουθον ἀριθμὸν ἀντιπροσώπων.

1. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον (συμπεριλαμβανομένων καὶ ἀντιπροσώπων καὶ ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του ὑπαγομένων Ἐκκλησιῶν) ἀντιπροσώπους 17. 2) Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας 4, 3) Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων 4, 4) Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας 4, 5) Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος 17, 6) Ἐκκλησία τῆς Κύπρου 3, 7) Ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐξορίστων Ρουμάνων 1, Ρώσων 4, Συρίων 1 (6).

Σύνολον Ὁρθ. Ἀντιπροσώπων ἐν Δελχί 55.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέλεξε τοὺς 17 ἀντιπροσώπους αὐτῆς διὰ τὴν γεν. Συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Ν. Δελχί, ἀλλ' ἐπειδὴ τινες λόγφ ὑγείας ἢ δι' ἄλλους λόγους παρητήθησαν,

ἐν τέλει ἐδέχθησαν καὶ μετέβησαν ὡς ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 15 μόνον Μητροπολίται καὶ καθηγῆται τῶν δύο Θεολ. Σχολῶν, οἱ ἀκόλουθοι: 1) Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος, 2) Μυτιλήνης Ἰάκωβος, 3) Δράμας Φίλιππος, 4) Κίτρους Βαρνάβας, 5) Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας Παντελεήμων, 6) Ἀρχιμ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης, 7) Καθηγητὰὶ Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος, 8) Βασ. Κονιδάρης, 9) Κ. Μπόνης, 10) Γερ. Κονιδάρης, 11) Ἀνδρ. Φυτράκης, 12) Μ. Σιώτης, 13) Ἰωάννης Τράκας, 14) Ἰωάν. Καλογήρου καὶ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον νεολαίαν ὁ κ. Κ. Τσιρόπουλος.

ΒΑΣ. Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

χύταται μετατροπαι τῶν σωματίων καὶ οὕτω δημιουργοῦνται αἱ δυνάμεις ἀνταλλαγῆς. Εἰς διαρκῆς ἁρμονικὸς χορὸς συμβαίνει ἐντὸς τῶν πυρήνων τῶν διαφόρων στοιχείων! Χορὸς ἀθόρυβος καὶ πολὺπλοκος, ὁ ὁποῖος ἐξωτερικῶς παρουσιάζεται με σταθερὰν καὶ ἀναλλοίωτον μορφήν, αὐτὴν ποὺ μᾶς παρουσιάζει ὁ ὕλικὸς κόσμος»¹².

Δοθέντος δέ, ὅτι αἱ θαυμασταὶ καὶ μυστηριώδεις δυνάμεις αὗται τῆς ἀνταλλαγῆς εἶναι τεραστίας ἰσχύος, γίνεται φανερόν, ὅτι ἐντὸς τῶν πυρήνων τῶν ὕλικῶν ἀτόμων ὁ Πάνσοφος Δημιουργὸς ἔχει ἀποθέσει τεράστια ποσὰ πυρηνικῆς ἐνεργείας. Κατὰ τὸ Συνέδριον τῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας τῆς Γενεύης, τοῦ Αὐγούστου 1955, ἀνεκοινώθη ὑπὸ πολλῶν ἐιδικῶν, ὅτι ὑπάρχουν τεράστια ποσὰ οὐρανίου καὶ θορίου εἰς τὸν πλανήτην μας, τὰ ὁποῖα καταλλήλως χρησιμοποιούμενα, θὰ δώσουν εἰς ἡμᾶς ἀφάνταστον ποσὸν ἐνεργείας. Ἐλπίζεται, ὅτι περὶ τὸ ἔτος 2000, στηριζόμενοι εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πυρήνος τοῦ οὐρανίου καὶ θορίου, ἐξ ἐνὸς τόνου ἐξ αὐτῶν θὰ ἔχωμεν τόσην ὠφέλιμον ἐνέργειαν, ὅσην δίδουν 2-3 δισεκατομμύρια τόνων ἄνθρακος¹³.

Εὐρισκόμεθα πράγματι ἐνώπιον νέων καταπληκτικῶν γεγονότων καὶ ἀποκαλύψεων. Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1956 εἰς τὸ συνελθὸν ἐν Γενεύῃ διεθνῆ Συνέδριον Πυρηνικῆς Φυσικῆς ἀνεκοίνωσαν οἱ ἄμερικανοὶ καὶ ῥώσοι ἐπιστήμονες, ὅτι τὸ ἐντὸς τοῦ πυρήνος πρωτόνιον εἶναι σύνθετον σωματίον καὶ ἀποτελεῖται ἐκ κεντρικοῦ πυρήνος, ὁ ὁποῖος περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαιράς ἐκ μεσονίων¹⁴!

Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη οἱ εἰδικοί ἤρχισαν νὰ θεωροῦν πολὺ πιθανὴν καὶ τὴν εἰς ἄλλα οὐράνια σώματα ὑπαρξίν τῆς «ἀντι-ὑλης» (Anti-Matter) ἢ «ἀντιστρόφου ἢ ἀναστροφου ὕλης» (Reversed Matter, verkehrte Materie). Αὕτη ἔχει ἄτομα με πυρήνας πεφορτισμένους ἀντιθέτως με πυρηνικὸν ἠλεκτρισμὸν (με ἀντιπρωτόνια, ἀντι-νετρόνια). Πέριξ τῶν πυρήνων τούτων περιστρέφονται τὰ ἀντι-ηλεκτρόνια ἢ ποζιτρόνια (με θετικὸν ἠλεκτρισμὸν). Ἡ συνάντησις ὕλης καὶ ἀντι-ὑλης σημαίνει ἐκμηδένισιν ἀμφοτέρων, ὅποτε ἡ μᾶζα των μετατρέπεται εἰς τεράστιον ποσὸν ἐνεργείας. Τὴν 30ῆν Ἰουνίου 1908 εἰς τὴν Σιβηρίαν ἔπεσε τεράστιος μετεωρίτης, ὅστις ἐδημιούργησε κρατῆρα καὶ ἐρήμωσιν εἰς ἔκτασιν 100 καὶ πλέον τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ὅσην θὰ ἔκαμνε μία μεγάλη ὕδρογονοβόμβα. Καὶ ὅμως δύο ἀποστολαὶ οὐδὲν ἴχνος ἐκ τῆς πτώσεως ἐκείνης ἀνεκάλυψαν. Δι' αὐτὸ τῶρα οἱ ἐπιστήμονες ὑποθέτουν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ πτώσεως μετεωρίτου ἐξ ἀντι-ὑλης, ἢ ὁποῖα κατεστράφη. Ὡσαύτως ὑποδεικνύουν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχουν γαλαξίαι, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦνται ἐξ ἀντι-ὑλης. Ἐφ' ὅσον ὁ ἰδικὸς μας Γαλαξίας ἀποτελεῖται ἐξ ὕλης καὶ εἶναι δεξιόστροφος, διὰ τὴν συμμετρίαν τοῦ σύμπαντος, πρέπει νὰ ὑπάρχη ποὺ ἕτερος Γαλαξίας, ἀποτε-

λούμενος ἐξ ἀντι-ὑλης καὶ ἀριστερόστροφος¹⁵.

Ὡστε οὐ μόνον ἡ μελέτη τοῦ ἀχανοῦς Μακροκόσμου, ἀλλὰ καὶ ἡ Μικροφυσικὴ, ἥτις ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς τὴν θαυμασίαν δομὴν καὶ δυνάμιν τοῦ καλουμένου Μικροκόσμου, ὀδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἀναφωνήσωμεν μετὰ τοῦ ψαλμωδοῦ: «Ὡς ἔμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε!»

Ἄλλ' ἡ Μικροφυσικὴ ὀδηγεῖ τὴν σκέψιν μας εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ μιᾶς ἄλλης διαπιστώσεως αὐτῆς. Πρόκειται περὶ τῆς διαπιστώσεως, ὅτι εἰς τὴν φύσιν δὲν ὑπάρχει αὐστηρὰ αἰτιότης, ἀλληλουχία αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων¹⁶. Δὲν ὑπάρχει ἀναγκαιότης, ἄκαμptos καὶ ἀναλλοίωτος νομοτέλεια, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὅπωςδῆποτε τὸ α αἰτίον φέρει τὸ β ἀποτέλεσμα. Ἐνῶ ἄλλοτε ἐπίστευον, ὅτι ἀλύγιστοι, σταθεροὶ καὶ χαλύβδινοι, νόμοι κυβερνοῦν ὅλα τὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου, σήμερον ἐγένετο φανερὰ ἡ στατιστικὴ ὕψη τῶν νόμων τῆς φυσικῆς¹⁷. «Ὅπως οἰαδῆποτε στατιστικὴ (λ.χ. γεννήσεων, ἀναπήρων, θανάτων κ.λ.π.) δὲν παρουσιάζει ἀπολύτως ἀκριβεῖς ἀριθμούς, ἀλλὰ μέσους ὄρους, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ νόμοι τῆς φυσικῆς παρουσιάζουν τρόπον τινὰ μέσους ὄρους καὶ οὐχὶ ἀπόλυτον ἀκρίβειαν. Ὅσον αἱ μέθοδοι τῆς ἐρεύνης γίνονται λεπτότεροι καὶ ὅσον τὰ ἐπιστημονικὰ ὄργανα προικίζονται με μεγαλυτέραν εὐαισθησίαν, τόσον καθίστανται φανεραὶ ἄλλοτε ἐλαφραὶ καὶ ἄλλοτε βαθυτέροι διαφοραὶ ἐξαγομένων ἐπὶ μετρήσεων αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἐδίδαν τὸ αὐτὸ ἐξαγομένον¹⁸. Ὡστε ἡ Νεωτέρα Φυσικὴ ἐκλόνησε τὴν ἀντίληψιν, ὅτι τὰ φυσικὰ φαινόμενα τελοῦν ὑπὸ αὐστηρῶς καθωρισμένους καὶ ἀδρήτους μηχανικοὺς νόμους, οἵτινες πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐνεργοῦν ὁμοιομόρφως. Ἡ περὶ τοῦ κόσμου ἰδέα τῆς συγχρόνου φυσικῆς, ἢ σημερινῆ δηλαδὴ ἀντίληψις περὶ τοῦ φυσικοῦ κοσμοειδώλου (με τὰς ἐρέυνας τῶν Plank, Heisenberg, Bohr, Rutherford, Millikan, Compton κ. ἄ.) ἀπομακρύνει ἐντελῶς ἀπὸ μίαν μηχανιστικὴν καὶ ντετερμινιστικὴν ἐρμηνείαν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως¹⁹. Ἡ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας βαθυτέρα μελέτη τοῦ μικροκόσμου τῶν ἀτόμων καὶ τῆς φύσεως τῆς ἐνεργείας, ἰδίως δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ Μάξ Πλάνκ (Plank) δημιουργηθεῖσα θεωρία τῶν Κβάντα (Quanta) ἀπέδειξαν, ὅτι δὲν ἔχει καθολικὴν ἰσχὺν ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος²⁰. Ὁ ἰδρυτὴς τῆς Κβαντομηχανικῆς Χάϊζενμπεργκ (Heisenberg) ἀπέδειξεν, ὅτι εἰς τὸν κόσμον τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης

15. Δ. Κωτσάκη, Ὑπάρχει ἀντι-ὑλη; ἔ. ἄ., σελ. 292-300, ἔνα ἰδὲ πλεῖονα περὶ τῆς νεωτῆτος ταύτης ἐπιστημονικῆς θεωρίας. Πρβλ. καὶ Μ. Ἀναστασιάδου, Ἡ φυσικὴ τῆς ἀντι-ὑλης, «Αἰὼν τοῦ ἀτόμου», Μάιος 1958. G. Burbidge-F. Hoyle, Anti-Matter, «Scientific American», April 1958.

16. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἡ ἐλευθέρη προσωπικότης, περ. «Ἐσσημέριος», ἔτος 1962, σελ. 107 ἔξ.

17. Ρ. Δαμιάνοῦ, Ἡ στατιστικὴ ὕψη τῶν νόμων τῆς φύσεως, περ. «Ἀκτίνες», ἔτος 1947, σελ. 440-447.

18. Αὐτόθι.

19. Ἄρ. Ἀ. Ἀσπιώτη, Ἡ ἀρρώστια καὶ ἡ ψυχὴ, Ἀθήναι 1959, σελ. 6.

20. Junck, Das Kausalgesetz und die moderne Atomphysik, «Stimmen der Zeit» 137 (1939) 295-301, A. Riedmann, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 274-276.

12. Δ. Κωτσάκη, Τὸ μυστικὸν τοῦ ἀτόμου..., σελ. 15-17.

13. Αὐτόθι, σελ. 16.

14. Αὐτόθι.

ΙΕΡΑΡΧΑΙ ΑΘΗΝΩΝ ΕΞ ΗΠΕΙΡΟΥ ΟΡΜΩΜΕΝΟΙ *

Β) ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ',
Ο ΑΠΟ ΕΥΡΪΠΟΥ

Εἶναι γνωστὸς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ὡς «Γρηγόριος ὁ Ἀργυροκαστρίτης», καθ' ὅσον ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ἐν Ἀργυροκάστρῳ τοῦ μαρτυρικοῦ εἰσέτι ἐκείνου τμήματος τῆς μιᾶς, ἐνιαίας καὶ ἀδιαίρετου ἑλληνικωτάτης Ἠπείρου. Προερχόμενος δ' ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ κατὰ πάντα ἐναρέτων καὶ οὗτος ἀπέβη ἀνὴρ ἐνάρετος, ἱεροπρεπῆς καὶ φιλόμουσος»²⁰.

Κατ' ἀρχάς, ἐπὶ τινὰς μόνον μῆνας, πρὸ τοῦ ἔτους 1799, διετέλεσεν Ἐπίσκοπος Παραμυθίας, ὅπερ ἀγνωστὸν ὁ ἱστοριοδίφης Σάρδεων Γερμανὸς εἰς τοὺς μνημονουθέντας ἤδη ἐπισκοπικοὺς καταλόγους αὐτοῦ τῶν ἐν Ἠπείρῳ ἐπαρχιῶν³¹. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπὶ τῆς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 146 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

30. Θέμελιη, Ἡ μητρ. Εὐρίπου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 51, Κουρίλα Εὐλόγιου (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Κορυθαίας), Γρηγόριος ὁ Ἀργυροκαστρίτης, ἐν «Θεολογία», τόμ. Ζ' (1927), σελ. 348 ἐξ., Κωνσταντινίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 87.

31. Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 81.

«δὲν ἰσχύει ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπροσδιοριστίας, δηλαδή αἱ αὐταὶ ἀρχικαὶ συνθήκαι δὲν φέρουν πάντοτε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα»²¹. Ἡ μελέτη πολλῶν φαινομένων τῆς ἀτομικῆς φυσικῆς παρουσίασε φαινόμενα, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνεται νὰ ὑπακούουν εἰς ὀρισμένους νόμους καὶ οὕτως εἰπεῖν παρουσιάζουν, ἐν εἶδος «ἐλευθερίας», ἢ «προτιμήσεως» τῆς μιᾶς καταστάσεως ἢ τῆς ἄλλης.²² Τοιοῦτοτρόπος δὲν ἐπικρατεῖ ἡ ἀρχὴ τῆς μηχανοκρατικῆς ἀναγκαιότητος καὶ βεβαιότητος, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῆς πιθανότητος καὶ τοῦ ἀπροσδιορίστου. Δὲν δυνάμεθα δηλαδή νὰ προσδιωρίσωμεν, ἐὰν τὸ α αἷτιον θὰ φέρῃ τὸ β ἀποτέλεσμα. Πιθανὸν νὰ τὸ φέρῃ καὶ ἐξ ἴσου πιθανὸν νὰ μὴ τὸ φέρῃ. Ὡστε κατηνέχθη «καίριον πλήγμα» κατὰ τοῦ ντετερμινισμοῦ καὶ τῆς αἰτιοκρατίας «ὡς ἀρχῆς διεπούσης τὰ τοῦ φυσικοῦ εἶναι»²³.

Ἀλλὰ γεννᾶται τώρα τὸ ἐρώτημα: Ἐφ' ὅσον ὁ κόσμος τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται τὸ σύμπαν, δὲν διέπεται ὑπὸ ἀκάμπτων νόμων, πῶς ἐξηγεῖται ἡ τάξις, ὁ ρυθμὸς, ἡ συμμετρία ἐν τῇ φύσει; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ σκοπιμότης, ἥτις κορυφῶνται εἰς τοὺς ζῶντας ὀργανισμούς; Ἡ μόνη ἐξηγησις, λέγει ὁ θεμελιωτῆς τῆς φυσικῆς τοῦ 20οῦ αἰῶνος Μάξ Πλάνκ, εἶναι ἡ παραδοχὴ τοῦ ἐν τῷ

21. Δ. Φ., Ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, περ. Ἄκτινες, ἔτος 1945, σελ. 144.

22. Δ. Κωτσάκη, Ἡ νέα φυσικὴ καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως, περ. Ἄκτινες, ἔτος 1946, σελ. 167-173.

23. Γεωργίου Ν. Παλασιολόγου, Ἡ ἀντίθεσις ἐν τῇ ψυχολογικῇ ἐρευνῇ, Ἀθῆναι 1949, σελ. 69 καὶ 74. Πρβλ. Johannes Heisen, Lehrbuch der Philosophie, τόμ. 3ος; Wirklichkeitslehre, München—Basel 1950, σελ. 138 ἐξ.

α' πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ Ε', ἐν ἔτει 1799, προήχθη εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Εὐρίπου, διαδεχθεὶς τὸν ἐν τῷ μεταξὺ γενόμενον Ἰωαννῖνον Ἰερόθεον Β', Ράπτην, τὸν Νάξιον³².

Κατὰ τὴν ἐναντίον τῶν Τούρκων ἐπανάστασιν τῶν Εὐβοέων, ὁ Εὐρίπου Γρηγόριος συνελήφθη, μετὰ τοῦ Ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ, καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὰς φυλακάς, ἐνθα ὑπέστη τὰ πάνδεινα, ἅτινα περιέγραψε καὶ διεξετραγώδησεν εἰς ἐπιστολὴν αὐτοῦ, ἀπὸ 22 Ἰανουαρίου 1823, ἐκ Ἐρηχωρίου (Εὐβοίας) πρὸς τὴν Ὑπερτάτην Βουλὴν, ἐν ἣ διαλαμβάνει, πρὸς τοῖς ἄλλοις, «πόσα δεινὰ ἔπαθον κατὰ τὸ διετὲς τοῦτο τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διάστημα εἶναι ἀνεκδιήγητα, οὔτε ἢ εἰς σκοτεινοτάτην φυλακὴν συνεχῆς διατριβῆ μου, οὔτε ἢ στέρησις τῆς περιουσίας μου, οὔτε αἱ καθημεριναὶ ὕβρεις, οὔτε καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς μου ὁ κίνδυνος δὲν με ἔκαμνον τόσον νὰ ἀδημονῶ,

32. Ὁ Κωνσταντινίδης (ἐνθ' ἄνωτ.) γράφει ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἰεροθέου, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν. Περὶ αὐτοῦ βλέπ. Βιτάλη Φιλαρέτου, Ἀρχιμανδρίτου, Κυκλαδίται Ἱεράρχαι καὶ Ἱεροκήρυκες ἐν Ἠπείρῳ, ἐν Ἄηπειρωτικῇ Ἔστιά, τόμ. Ε' (1956), σελ. 863.

κόσμῳ δρώντος Ἄιδεώδους Πνεύματος»²⁴, ὅπερ εὐρισκόμενον ὑπεράνω τῶν φυσικῶν νόμων, δημιουργεῖ καὶ συγκρατεῖ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν καὶ ἀρμονίαν, δρῶν «ὡς τέλειος θεωρητικὸς μαθηματικὸς». κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Jeans. Ὡς εἶπεν ὁ Πλάτων, «αἰεὶ ὁ Θεὸς γεωμετερεῖ».

Ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι ἡ σοφὴ καὶ ἀρμονικὴ διάταξις τοῦ κόσμου ὀφείλεται εἰς τὴν τυφλὴν τύχην, θὰ ὀμοίαζε πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι ἡ στοιχειοθεσία τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐγένετο διὰ τῆς τυχαίας καὶ αὐτομάτου ἐν τῷ τυπογραφικῷ κινήσεως τῶν στοιχείων τῶν γραμμάτων, ἀνευ ἐπεμβάσεως τῶν ἐν αὐτῷ ἐργατῶν. Διὰ τῆς τυχαίας ταύτης κινήσεως ἐγένετο πρῶτον ὁ τίτλος, κατόπιν τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, μετὰ ταῦτα κατὰ σειρὰν τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τέλος ἡ Ἀποκάλυψις! Τοιοῦτό τι εἶναι ἀδύνατον νὰ συμβῇ. Μία τυχαία σύμπτωσις θὰ ἐσχημάτιζεν ἴσως μίαν λέξιν πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ διαλυθῇ αὕτη μετ' ὀλίγον ἕνεκα τοῦ τυχαίου τοῦ γεγονότος. Εἰς τὸ σύμπαν δὲν ὑπάρχει σύμπτωσις τις, ἀλλὰ σταθερὰ καὶ σοφὴ συνάρτησις τῶν ἀναριθμητῶν τρισεκατομμυρίων τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς σωματίων²⁵.

Ἐκ πάντων τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ νεωτέρα Ἀτομικὴ ἢ Πυρηνικὴ Φυσικὴ οὐ μόνον δὲν ἀπομακρύνει ἐκ τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀνοίγει τὸν δρόμον εἰς αὐτήν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

24. Max Planck, Die Kausalität in Naturgeschehen ἐν «Scientia», 1933, ἀρ. 3 ἐν Δ. Φ., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 145.

25. «Ἡ αἰωνία ἀλήθεια», ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἔτος 1960, σελ. 61-73.

ὅσον ὅταν ἠναγκαζόμενη νὰ εἶμαι μακρὰν ἀπὸ τὰ τέκνα μου, τὴν Χριστιανούς, καὶ νὰ μὴ εἰμπορῶ νὰ συναγωνίζωμαι εἰς τὸν ἱερὸν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδὸς ἀγῶνα»³³. Τὸ μαρτύριον δὲ τοῦτο συνεχίσθη μέχρι τῆς καταστολῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς περιοχῆς ἐκείνης, τούτέστι μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1823, ὅτε ἀπηλευθερώθη. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς μῆνας καὶ δὴ τὸν Ἰούλιον, ἐν ἀνάγκῃ εὐρεθείς, ἐγκατέλειψε τὴν ἔδραν αὐτοῦ μεταβάς εἰς τὰ Κύθηρα κατ' ἀρχάς, καὶ ἐκεῖθεν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Κέρκυραν, ἔνθα δι' ἑλληνικῶν στοιχείων μετέφρασε εἰς τὴν Ἀλβανικὴν γλῶσσαν ἅπαντα τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, χάριν τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίαν Χριστιανῶν. Τὴν μετάφρασιν δὲ ταύτην ἐξέδωκε τύποις ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῆς «Ἐπτανησιακῆς Διοικήσεως» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Καινὴ Διαθήκη Γραικικὴ καὶ Ἀλβανικὴ». Ἐντεῦθεν καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ «θεμελιωτῆς τῆς Ἀλβανικῆς φιλολογίας»³⁴.

Ἄλλ' ἡ Μ. Ἐκκλησία, κατὰ Μάιον τοῦ 1827, πληροφορηθεῖσα ὅτι ἡ παροικία Εὐρίπου ἐν καιροῖς χαλεποῖς τυγχάνει κατ' οὐσίαν ἀποίμαντος ἄτε τοῦ ποιμένου αὐτῆς «Γρηγορίου καταλιπόντος τὴν Μητρόπολιν καὶ φυγῆ χρησαμένου», ἐξέλεξε τὸν Ἱερομόναχον Γεδεῶν³⁵, ὃν καὶ κατέστησεν ἐν αὐτῇ, ὡς ποιμενάρχην. Ἀλλὰ θανόντος ἀπροσδοκῆτως, τὸν ἐπόμενον μῆνα Ἰούνιον 1827, ἀντικατέστησεν αὐτὸν διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἐπισκόπου Χαριουπόλεως Ἰακώβου, «ποιμάναντος τὴν Μητρόπολιν ταύτην μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1827»³⁶. Τότε δ' ἀκριβῶς ἐπανακάμφα³⁷ ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ Εὐρίπου, ἀποκατέστη ἐν αὐτῇ διὰ κανονικῆς καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ Πατριαρχείου³⁸, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ μὲν ἀπὸ Εὐρίπου (καὶ οὐχὶ πρῶν Εὐρίπου)³⁹ μετετέθη προεδρικῶς καὶ ἐξαρ-

χικῶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν⁴⁰, ὡς Γρηγόριος Δ', διαδεχθεὶς νομίμως καὶ κανονικῶς τὸν θανόντα (1823) Διονύσιον τὸν Β'.

Μετὰ ὀλιγόμηνον ὅμως ἐν Ἀθήναις ἀρχιερατεῖαν ὁ Γρηγόριος μετέστη πρὸς Κύριον, κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 1828, ταφεὶς, συμφώνως τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ ἐπιθυμίᾳ, ἐν Χαλκίδι, «ἐν ἡ τὰ καλύτερα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ διήνυσεν»⁴¹.

Ὁ Γρηγόριος, ὡς Εὐρίπου, ὑπογράφει μεθ' ἐτέρων δεκαεπτὰ Ἀρχιερέων, τῷ 1819, ἐγκύκλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχοῦ καὶ Ἱερομάρτυρος μετέπειτα Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε', τύποις ἐκδοθεῖσαν καὶ πεμφθεῖσαν «πρὸς ἅπαν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα», κατόπιν ὑψηλοῦ ὀρισμοῦ, ἀπαγορεύουσιν τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ραγιαδῶν μετὰ τῶν φράγκων, τὴν συγκέντρωσιν ὁμογενῶν καὶ τὰς ἐν Γαλατᾶ λασταρίας, ὅπου πηγὴ πάσης διαφθορᾶς ἡθῶν, χαρτοφορίας καὶ ἄλλαι φαυλότητες, ἐπὶ ποιῆ κατέργου⁴².

Φαίνεται δ' ὅτι καὶ προγενεστέρως, ἐν ἔτει 1814 ὑπῆρξε συνοδικὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, διότι μὴ δινηθείς νὰ παραστῆ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀκόβου Δανιήλ⁴³ ἀνέθηκε τὴν γνώμην καὶ ψῆφον αὐτοῦ τῷ Μητροπολίτῃ Νεοκαισαρείας Μελετίῳ, ὅπερ συμπεριελήφθη ἐν τῇ σχετικῇ ἐκκλησιαστικῇ πράξει⁴⁴.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ

40. Κωνσταντίνου Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 19, 25. Τσακωπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 452, Κωδὶξ Πατρ. Ἀρχιεποφ. ΙΔ', σελ. 136.

41. Θέμελι, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 52, Κωνσταντινίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 77.

42. Γριτσοπούλου Τ., Μητροπολίτης Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτῆς Δανιήλ Παναγιωτόπουλος, ἐν «Θεολογία», τόμ. Α' (1959), σελ. 265-267.

43. Ὁ Δανιήλ ἦτο Δημητσανίτης. Χειροτονηθεὶς κατ' ἀρχὴν Ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀκόβου εἰτα μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτῆς (1818), ἐκοιμήθη δ' ἐν Κυρίῳ τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1831, ἀδιάνυσας τὸ στάδιον τῆς ζωῆς ἐν κόποις καὶ καρποφόρῳ ἐργασίᾳ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, ὡς πολύτιμος καὶ σοφὸς Ἱεράρχης καὶ διδάσκαλος (βλ. Γριτσοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., Συνοδικὸν Ὑπομνημάτων (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Μεσσηνίας), Ὁ Τριπολιτῆς καὶ Ἀμυκλῶν Δανιήλ, Ἀθήνησι 1929, σελ. 4, 7, 15).

44. Εἰς τρεῖς περιόδους ἀνάγεται ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἀρχιερατεία τοῦ ἐν Σιγῆς τῆς Βιθυνίας καταγομένου Πορφύριου 1) Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης α' 1806-1809.2) Ἐλασσῶνος (ἀπὸ πρῶν Ἀρτης), 1809-1913, 3) Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης τὸ β' 1813-1820 (ἀποκατάστασις ἀπὸ πρῶν Ἀρτης καὶ Πρόεδρος Ἐλασσῶνος). Τότε δὲ (Ἰούν. 1813) ἀπεχωρίσθη τῆς μητροπόλεως Ἰωαννίνων, ἣ ἦτο, βία τοῦ κρατούντος, ἡνωμένη ἢ παροικία αὐτῇ, ἀλλ' ὁ Πορφύριος τὸν Σεπτέμβριον 1820 ἐπαύθη, ἐξορισθεὶς εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἐνθεν διαφυγὼν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς Ἐπαναστάσεως (1821), καὶ συνηγωνίζετο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἐθεώρει δ' ἑαυτὸν, κανονικὸν ποιμενάρχην τῆς περιφερείας. Πάντως τοιοῦτος ἀνεγνωρίσθη κυρίως ὡς Ἀκαρνανίας-Ναυπάκτου, ὑπὸ τῆς Γερουσίας τῆς Δ. Ἑλλάδος, ἐρήμην τοῦ Πατριαρχείου, διὰ τὸ ἀνώμαλον τῶν περιστάσεων καὶ ἐπομένως ἀρχιεράτευσεν ἤδη τὸ τρίτον ἐν τῇ διαληφθείσῃ περιοχῇ (βλ. Ἀτῆση, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 27-30, Βιτάλη Φιλαρέτου. Ἡ ἱερά Μονὴ Ζαλόγγου, ἐν Ἀθήναις 1959, σελ. 23, ὕποσ. 2, Παπαδόπουλου, Χρυσοστόμου (ἀποθ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Α' (Ἰδρυσις καὶ ὀργανώσεις τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος), ἐν Ἀθήναις 1920, σελ. 22-23, Παπακωρύκου Σωφρονίου, Ἀρχιμανδριτοῦ. Ὁ Ἀρτης καὶ Ναυπάκτου Πορφύριος, ἐν «Ἐκκλησία», ἔτ. Γ' (1926), σελ. 354 ἐξ., Τσακωπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 426).

33. Θέμελι, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 53, Κουρίλα, ἐνθ' ἄνωτ. Κωνσταντίνου Πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, ἐκδιδόντος Σοφοκλέους Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Ἀθήναι αωξδ', σελ. 24, ὕποσ. β'.

34. Θέμελι, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 52, «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», τόμ. Β', στ. 1096-1097, Κουρίλα, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 349, Κωνσταντινίδου, ἐνθ' ἄνωτ., Τριανταφύλλου Ἀνδρέου (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Τρυφίλλας καὶ Ὀλυμπίας), Ἐκ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἐν «Ἱερὸς Σύνδεσμος» ἔτ. ΙΑ' (1916), ἀριθ. φύλ. 250, σελ. 12.

35. Κωδὶξ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεποφ. ΙΔ' σελ. 116, Τσακωπούλου Αἰμιλιανού, Ἀρχιμ. (νῦν Ἐπισκόπου Μιλήτου), Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κατὰ τοὺς κώδικας τῶν Ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχιεποφ. ΙΑ' σελ. 450.

36. Ἀτῆση Βασιλείου (νῦν Μητροπολίτου πρ. Λήμου) Ἐπίτομος ἐπισκοπικὴ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον, τόμ. Α', ἐν Ἀθήναις 1948, σελ. 43-45, Κωδὶξ Πατρ. Ἀρχιεποφ. ΙΑ', σελ. 124, Τσακωπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 451.

37. Μέχρι τοῦ 1828 παρέμεινε ὁ Γρηγόριος ἐν Κερκύρα, γράφει ὁ Κωνσταντίνος Οἰκονόμος (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 25), ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρθόν.

38. Τσακωπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 452.

39. Οὗτω γράφει καὶ ὁ Ν. Μπουσούλας, οὐχὶ ὀρθῶς. Τὸ Πατριαρχεῖον δὲ δὲν ἀνέθηκε αὐτῷ ἐξαρχικῶς τὴν ἐπιστασίαν τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἐξέλεξε αὐτὸν κανονικὸν αὐτῆς ποιμενάρχην (βλ. ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 87).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης».

Ἡ επίσκεψις τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιώτητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τοὺς Προκαθημένους ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀποτελεῖ ἔμπρακτον ἐκ μέρους τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἐκδήλωσιν τῆς ἐπιθυμίας, ὅπως «λήθῃ καλύφωμεν τὰ διαταράξαντα τὰς μετὰ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγιωτάτων ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τακτικὰς καὶ κανονικὰς σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας». Τοὺς λόγους τούτους ἔγραψεν πρὸ τινων μηνῶν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀγγέλλων τὴν ἀναγνώρισιν τῆς «Πατριαρχικῆς ἀξίας καὶ περιωπῆς» τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἣτις τὸν Μάϊον τοῦ ἔτους 1953, ἄνευ συγκαταθέσεως καὶ εὐλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀνεκήρυξεν ἐαυτὴν εἰς Πατριαρχικὴν, τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερε τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἀνωμαλίαν.

Τοῦ ὅλου ζητήματος τελειωτικῶς καθορισθόσμενον «ἐπὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μόνης ἐχοῦσης τὸ δικαίωμα τοῦ προάγειν τινὰ τῶν ἐπὶ μέρους ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ἀξίαν καὶ περιωπὴν», ἡ ὑποχώρησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπηγορεύθη «ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ἐπιθυμίας, τῆς παντὶ τρόπῳ κατασφαλίσσεως καὶ διατηρήσεως τῆς ἐνότητος τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῆς εἰς ἀλλήλους ἀγάπης ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης».

Ἡ «Ἐκκλησία» ἐκφράζουσα τὴν χαρὰν τῆς διὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς Ἀθήνας τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, εὐχεται ὀλοφύως, ὅπως αἱ ἀναλαμβάνόμεναι ἐπαφαὶ μετ' ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διεπόμεναι ὑπὸ ἀδελφικῆς εἰλικρινείας, συντελέσουν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἱερᾶς ταύτης ἐπιθυμίας, τοῦθ' ὅπερ θὰ εἶναι καὶ ἡ προϋπόθεσις, ἵνα ἡ Ὁρθοδοξία ἠνωμένη λάμπῃ ἔτι περισσότερον εἰς τὸν κόσμον, καθοδηγοῦσα τοῦτον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς σωτηρίας καὶ λυτρώσεως.

Ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος.

Ὁρθῶς ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ Τύπου μεγάλη σημασία εἰς τὴν ἐπίσημον καὶ ἐγκάρδιον συγχρόνως ἐπαφήν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος μετὰ τῆς ἡγεσίας τῶν Ἑλληνικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπαφῆ δὲν ἦτο μόνον ἐκδήλωσις τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀκατάλυτων δεσμιῶν μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Ἑλληνικοῦ Στρατεύματος, οἵτινες ἀπέβησαν πάντοτε πρὸς ὄφελος τῶν ἐθνικῶν μας

ἀγώνων, ἀλλὰ καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐξέτασιν θεμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν συνεργασίαν Ἐκκλησίας καὶ στρατοῦ, εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ὁργάνωσιν τῆς θρησκευτικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Στρατοῦ κ.τ.τ.

Εἶναι περιττὸν τὰ τονίσωμεν, ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ ἐνοπλοὶ δυνάμεις θὰ ἐκπληρώσουν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τὴν ἐθνικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν τῶν ἀποστολήν, ἐὰν διαποτίζονται ὑπὸ τοῦ ἑλληνορθοδόξου πνεύματος καὶ ἤθους. Ὅθεν ἡ στενὴ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ στρατοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος.

Θὰ ἦσαν πλέον πολυπληθεῖς.

Καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος χιλιάδες πιστῶν ἔσπευσαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου. Ὡς ἐσημείωσεν ὁ «Ἀθηναῖος» τῆς «Καθημερινῆς», «πόσον εἶναι ἀκμαῖον τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θεωρουμένην ἄπιστον πρωτεύουσαν, θὰ τὸ ἴδη κανεὶς κάθε Παρασκευὴν βράδην εἰς τοὺς Χαιρετισμοὺς. Χιλιάδες εὐλαβῶν ἀνθρώπων πάσης κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς τάξεως κατακλύζουν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν». Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς ἐπαρχίας.

Ὡστε οὔτε ἡ πρωτεύουσα, οὔτε αἱ ἐπαρχίαι εἶναι ἄπιστοι. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει τὸ ὑποσυνείδητον αὐτοῦ πλήρως ζωτικῶν θρησκευτικῶν βιωμάτων. Δι' αὐτὸ πάντοτε σπεύδει νὰ ἐκδηλώσῃ τὰ αἰσθηματὰ τῆς εὐλαβείας του πρὸς τὴν Ὑπέροχον Στρατηγόν. Ἀσφαλῶς δὲ εἰς τὰς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν αἱ συγκεντρώσεις τῶν πιστῶν θὰ ἦσαν ἀκόμη πλέον πολυπληθεῖς, ἐὰν, ὡς ὀρθῶς προστάθη, τὰ καταστήματα κατὰ τὰς Παρασκευὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐκλείων ὀλίγον ἐνωρίτερον. Εἰς τὸ σχετικὸν λοιπὸν ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ἐκδηλεῖται τόσον ἐναργῶς διὰ τοῦ ὅτι τόσον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ Σεβ. Ἱεράρχαι, ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος, μετέχον προσωπικῶς τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Χαιρετισμῶν, χοροστατοῦντες εἰς αὐτάς, ἅς προστεθῇ καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Πολιτείας, διὰ τῆς ὀφθμίσεως τοῦ ὄρασιον ἐργασίας τῶν καταστημάτων.

Ἐκκολάπτει πλῆθος νέων δυνατοτήτων.

Ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς, ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸ ὑπὲρ τῆς νεότητος πνευματικὸν ἔργον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, ἐξέδωκε καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἰς 130.000 ἀντίτυπα εἰδικῶν φυλλάδιον, διὰ τῶν ὁποίων προτρέπονται οἱ μαθηταί, ἴδια τῶν Σχολῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, νὰ προσέλθουν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως ἐπὶ ταῖς ἐπιχειρῆμας ἑορταῖς τοῦ Πάσχα.

Ὡς εἶναι φανερόν, ἡ ἀξιεπαινος αὕτη ἐνέργεια

τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὄγιά διαπαιδαγώγησιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας. Ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἔχομεν τονίσει, μόνον ὁ δυναμισμός, τὸν ὁποῖον ἡ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν, εἶναι δυνατόν νὰ σχίσῃ τὸ πυκνὸν δίκτυον τῶν κακῶν προδιαθέσεων καὶ ἐπικτήτων συνηθειῶν καὶ παθῶν, καὶ νὰ ἐκκολάψῃ, ἐκτὸς τῶν ὑπαρχουσῶν πραγματικότητων, ἓν πλήθος νέων δυνατοτήτων. Κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἱερὰ Ἐξομολογητικὴ συντελεῖ, ὥστε ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς βιολογικῆς καὶ ψυχολογικῆς νομοτελείας καὶ ἀναγκαιότητος νὰ ἐκσιᾷ καὶ ἀναπηδᾷ ὁ κόσμος τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, ἥτις δύναται νὰ θραύῃ βαρεῖας ἀλδύσεις, νὰ θρυμματίσῃ μακροχρόνια τυραννικὰ δεσμὰ καὶ νὰ ἀνακαινίσῃ τὴν ψυχὴν μέχρι τῶν μωχαιτάτων βαθῶν αὐτῆς.

Νέον ἐγκώμιον.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουργκ Dr. Ramsay, κατ' ἃ ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὁ Τύπος, εἰς τὸν ἐναρκτήριον λόγον του ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀναφερόμενος εἰς τὴν πνευματικὴν δραστηριότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἶπε πρὸς τοὺς ἄλλοις τὰ ἑξῆς: «Εἶναι δύσκολον νὰ προῖδῃ τις τὴν μελλοντικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅταν τὰ κοιτάσματα τῆς πνευματικότητος ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολῇ, ἐπὶ μακρὸν ἐν ἀπομονώσει ἀπὸ τῆς Δύσεως καὶ ἐν περιορισμῶ ἔνεκα ἱστορικῶν συνθηκῶν, ἔλθουν εἰς ζῶσαν ἐπασὴν μὲ τὰ ἄλλα τμήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ... Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ προβολὴ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνίσχυσε τὴν σημασίαν τοῦ ὅλου τῶν Ἀγγλικανῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν ὁποῖον καλοῦνται νὰ διαδραματίσων πρὸς ἐλίτεξιν τῆς ἐνότητος».

Ἄς εὐχρηθῶμεν, ὅπως ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις συνταράσσεται ἐκ τῆς πάλης τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων μερίδων καὶ τάσεων, ἐπικρατήσων τὰ συντηρητικώτερα στοιχεῖα, ἵνα ἡ πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολὴν προσέγγισις τοῦ Ἀγγλικανικοῦ κόσμου καταστῇ πλέον εἰλικρινῆς, διὰ νὰ προλειανθῇ τὸ ἔδαφος τῆς ὀριστικῆς συνεννόησεως.

Νὰ μὴ δίδουν τὸ κακὸν παράδειγμα.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ῥόδου κ. Σπυρίδων εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων διὰ τὴν σθεναρὰν αὐτοῦ στάσιν ἔναντι τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἀρχαιοτήτων, ὅστις, περιφρονήσας τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ῥόδου, ἐπενέβη σκανδαλωδῶς εἰς διοικητικὰ θέματα αὐτῆς καὶ ἐπέβαλεν εἰσιτήριον εἰσόδου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Φιλερήμου.

Τὸ καθήκον τῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ διατάξῃ τὴν κατόπιν συνεννόησεως μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ρύθμισιν τοῦ ὅλου ζητήματος, δοθέντος ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτον τὰ ὄργανα τῆς Πολιτείας νὰ δίδουν τὸ κακὸν παράδειγμα τῆς περιορονήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπεμβάσεως εἰς χώρους καὶ ζητήματα. ἀνήκοντα ἢ ὑπαγόμενα εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν.

Πιστὴ εἰς τὰς παραδόσεις αὐτῆς.

Νέα ἀπάντησις εἰς τὰς κατὰ καιροὺς ἐκτοξευόμενας ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας κατηγορίας περὶ ἀδοxaνείας αὐτῆς, καὶ νέα ἀποδείξεις περὶ τοῦ ὅτι αὕτη διὰ πολλῶν ἐκ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν τῆς παρουσιάξει ἀξιόλογον κοινωνικὴν δράσιν εἶναι αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας παρέχει ὁ «Ταχυδρόμος» Βόλου περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ γυμνασιακοῦ οἰκοτροφείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Ἡ ἴδουσις τοῦ οἰκοτροφείου τούτου ὀφείλεται εἰς πρωτοβουλίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Δαμασκηνοῦ. Ἐξήκοντα ἐν ὄλῳ ἄποροι μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου θὰ ἔχουν εἰς αὐτὸ πλήρη ἐνίσχυσιν, ἵνα συνεχίσουν τὰς σπουδὰς των, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιβαρύνσεως. Εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον τὸ γυμνασιακὸν τοῦτο οἰκοτροφεῖον θὰ φιλοξενῇ διακοσίους μαθητάς. Ἐπιδίωξις ὡσαύτως τοῦ Σεβασμιωτάτου εἶναι νὰ ἰδρυθῇ καὶ δεύτερον γυμνασιακὸν οἰκοτροφεῖον θηλέων, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ διαμείνουν ἄποροι μαθήτριαι τοῦ Γυμνασίου μὲ καλὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰς σπουδὰς των.

Τὰ σχόλια εἶναι περιττά. Τοιαῦτα ἔργα ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία παραμένει πιστὴ εἰς τὰς μακραίωνας παραδόσεις αὐτῆς.

Ἡ ἀπεργία τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὰ αἰτήματα τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας ἔχουν κατὰ τὸ πλεῖστον λογικὴν βάσιν. Ἀναμφιβόλως, ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ εἰς προηγουμένον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας», πρέπει τὸ μάθημα τῶν Ὁρησκεντικῶν νὰ ἔχη τὴν πρόεσσαν θέσιν του ἐν τῇ ὀργανικῇ ὀλόγητι τῆς παιδείας μας. Ἐκτὸς τούτου οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ διαφωνήσῃ σοβαρῶς, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ὑπὸ θεολόγων πρωτίστως ἐπάνδρωσις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν πατερικῶν κειμένων εἰς τὰ Γυμνάσια, δοθέντος ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ παραθεωρῆται ἡ σπουδαιοτάτης μορφωτικῆς ἀξίας γραμματεῖα δέκα πέντε ὀλοκλήρων αἰώνων.

Ἄλλ' ἡ προσπάθεια τῆς ικανοποιήσεως τῶν αἰτημάτων τούτων οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἀδικαιολόγητον ἐκ τῶν μαθημάτων ἀποχὴν αὐτῶν. Τόσον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, ὅσον καὶ οἱ Καθηγηταὶ τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν διεβεβαίωσαν τοὺς φοιτητάς τῆς Θεολογίας, ὅτι πράττουν πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν πρὸς περιφρούρησιν τοῦ κύρους τοῦ μαθήματος τῶν Ὁρησκεντικῶν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μειώσεως τῶν ὠρῶν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἐξέυρεσιν λύσεως τοῦ προβλήματος τῶν ἀδιορίστων θεολόγων. Ὅθεν ἡ ἐκ τῶν μαθημάτων ἀποχὴ τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας οὐδένα ἄλλον ζημοῖ ἢ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, κατ' ὅσον ἀπομακρύνει τούτους ἐκ τοῦ ἔργου τῆς μορφώσεως αὐτῶν.

Ἡ γενεσιουργὸς αἰτία.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπεργίας τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν «Ταχυδρόμον» ὄλιγα

ἀπαράδεκτον ἄρθρον, εἰς τὸ ὁποῖον τονίζεται, διὰ τὸ συγκλονιστικὸ γεγονός τῆς ἐπανάστασης τοῦ 21 δὲν εἶναι ἔργον προσώπων καὶ μάλιστα παπᾶδων, ἀλλὰ συνέπεια καὶ ἀπόδειξη μιᾶς ποιότητας ἀντοχῆς σπάνιας, ἐνὸς λαοῦ, τοῦ κακόμοιρον καὶ περήφανον αὐτοῦ λαοῦ μας καὶ τῶν δασκάλων του». Δι' αὐτὸ «ἄς ἐφοδιάσουμε τὸ λαὸ μὲ τὸ σήμερον καὶ ἄς πάρουμε πᾶν τὸν ταῖζον με κοπανισμένα καὶ κονιορτοποιημένα ὄστᾶ ἁγίων καὶ μαρτύρων»!

Εἶναι ἀπορίας, ἄξιον ἀληθῶς πῶς ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες φιλοξενοῦν τοιαῦτα ἄρθρα, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον διαστρεβλώνουν τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, παραγνωρίζοντα τὸν ὄλον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦν δυναμίτιδα εἰς τὰ θεμέλια τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς ἀγωγῆς, τὴν ὁποῖαν κατοχυρώνει καὶ ἀπαιτεῖ αὐτὸ τὸ Σύνταγμα. Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ ἐνοήσουν οἱ πάντες, διὰ τὴν σπανία ἀντοχῆ τοῦ λαοῦ μας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας εἶχεν ὡς γενεσιουργὸν αἴτιον, κυρίως καὶ πρωτίστως, τὴν προσήλωσιν αὐτοῦ εἰς τὰς ἑλληνορθόδοξους παραδόσεις μας καὶ τὴν ἐξάρτησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Οὐχὶ κανόν, ἀλλ' ἐξαιρέσις.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς εἰς γυναικεῖον μοναστήριον προσουγῆς νεανίδων τινῶν παρὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων των, δημοσιογράφοι τινὲς εὑρον πάλιν τὴν εὐκαιρίαν, νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῆς καθ' ὄλου χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, ὡς ὀδηγούσης εἰς ἀπάρνησιν τῆς ζωῆς, εἰς ἀπάρνησιν τοῦ γάμου καὶ εἰς ἀπαράδεκτον ἐν γένει τρόπον ζωῆς.

Εἰς ταῦτα θὰ εἴχομεν νὰ ἀντιπαρατηρήσωμεν, ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως τῶν περι ὧν ὁ λόγος νεανίδων, τὴν ὁποῖαν δὲν δύναται τις νὰ κρίνῃ, ἐὰν δὲν γνωρίζῃ πλήρως τὰ περιστατικὰ αὐτῆς, ἢ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον προσουγῆ, ὅταν εἶναι ἀποτέλεσμα κλήσεως καὶ κλίσεως, ὄχι μόνον δὲν εἶναι δυστόχημα, ἀλλ' εἶναι εὐλογία.

Ἐπειτα οἱ μνημονευθέντες δημοσιογράφοι ἀγνοοῦν, ὅτι ἡ γνησία χριστιανικὴ ἀγωγή βλέπει τὸν μοναχικὸν βίον οὐχὶ ὡς κανόνα ἀλλ' ὡς ἐξαιρέσιν. Ὁ κανὼν εἶναι, ὅτι αἱ ἑκατοντάδες τῶν ἐχόντων χριστιανικὰ ἐνδιαφέροντα ἑλλήνων νέων παρουσιάζουν πᾶν ἄλλο ἢ ἀπάρνησιν τῆς ζωῆς, ἀποουγῆν τοῦ γάμου κ.τ.τ. Ἀντιθέτως οὗτοι, — ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ζῶντας συναδέλφους των, οὔτινες εἶναι πνευματικῶς ἀνέστιοι καὶ θερίζουν σῆψιν καὶ φθορὰν — εἶναι ἀπολύτως εὐτυχεῖς καὶ πνευματικῶς ἐλεύθεροι καὶ δημιουργικοί. Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οὔτινες ἐρχόμενοι εἰς γάμον κοινωνίαν, δημιουργοῦν, εὐτυχεῖς οικογενεῖας. Ἀντιθέτως, οἱ ἀποφεύγοντες συνήθως τὸν γάμον δὲν εἶναι τόσο οἱ χριστιανοὶ νέοι, ὅσον ἐκεῖνοι, οὔτινες εἴτε ἐπιδιώκουν τὴν ἐκτὸς τοῦ γάμου ἐλευθερίαν, ἢ ἀσωτεύουν, εἴτε ἀποφεύγουν τὸν γάμον, διότι αἱ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ἀπαιτήσεις τῆς κοσμικῆς οικογενειακῆς ζωῆς δημιουργοῦν ἐξοδα διαβάστακτα καὶ ἀνάγκας, αἵτινες δὲν εἶναι εὐκόλως νὰ ἀντιμετωπισθοῦν.

Αἰσθήματα ἀγάπης.

Με ὅλους ἰδιαιτέρως χαρὰν σημειοῦμεν διὰ τὴν ἁδοῦ Ἀγιότης ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸς ἐκδηλώνει, εἰς πᾶσαν διδομένην εὐκαιρίαν, αἰσθήματα ἀγάπης καὶ ἐκτιμῆσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Ὡς ἀνεργάσαμεν ἤδη, ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ἐκτὸς τῆς ἀποστολῆς εἰδικῆς ἐξ Ἀρχιερέων ἀντιπροσωπείας διὰ νὰ παραστῆ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Θεοκλήτου, ἐτέλεσεν ὁ ἴδιος μνημόσυνον εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Πατριαρχείου, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Θεοκλήτου. Εἰς τὸ πρόγευμα ἐπίσης, τὸ ὁποῖον παρέθεσε κατὰ τὴν ἐορτὴν του, ὁ Πατριάρχης Σερβίας προσεκάλεσε καὶ τὸν ἐν Βελιγραδίῳ κροσβιν μας κ. Δημήτριον Νικολαετζίην, ὡς ἐκπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁμοίως ὁ Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς ἐχοροστάτησεν εἰς τὴν ἐν Βελιγραδίῳ τελεσθεῖσαν δοξολογίαν ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ μας ἐορτῇ τῆς 25ης Μαρτίου.

Αἱ φιλελληνικαὶ αὐταὶ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀξίου Προκαθημένου τῆς ἀδελφῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας κ. Γερμανοῦ ἐδρίσκουν βαθυτάτην ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ συντελοῦν μεγάλας εἰς τὴν περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν στενῶν σχέσεων ἀγάπης καὶ καρποφόρου συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας καὶ Ἑλλάδος.

«Ἀδελφικὰ Γράμματα».

«Ὡς, κρῶνῃν πόνον ὑπὲρ τῆς συγκροτήσεως τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ τιμίου Πρεσβυτερίου ποὺ ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐγγάμων», χαρακτηρίζει ὁ θερμουργὸς ἱεροκήρυξ Χαλκίδος Χριστόφορος Καλόβας τὸ νέον του ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἔργον.

Ὅτε ἐδημοσιεύοντε ταῦτα, ἐν συνεχείᾳ καὶ ἀνωνόμως, εἰς τὸν «Ἐσπερίον» κατέκλυζον κυριολεκτικῶς τὸ νραβεῖον ἡμῶν ἐπιστολαὶ ἱερέων μας, πλήρεις ἐπαίνων διὰ τὸ πολύτιμον περιεχόμενον των. Ἡδὴ ὀρθότατα καὶ ἀξιαπαύτως τὰ «Ἀδελφικὰ Γράμματα» κυκλοφοροῦν εἰς ὅρατον ἀνάτυπον, ἐκδοθέν ὑπὸ τῆς «Ὁρθοδόξου φιλανθρωπικῆς καὶ μορφωτικῆς ἀδελωότητος «Ἡ Κ ς ψ ἔ λ η». Περιττεύει ὅθεν πᾶσα περὶ τοῦ βιβλίου σύστασις. Εἶναι ὄντως πολύτιμον. Καὶ θὰ ἀποτελῇ ἀπόκτημα διὰ τὴν πτωχικὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ κλήρου, εἰς τὸν ὁποῖον, μὲ πολὺν σεβασμὸν, τὸ ἀφιερῶ ὁ ζηλωτῆς συγγραφεὺς του.

Ἡ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἐπὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν πλήρης ἡ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ εἰς μικρὸν σχῆμα (τέσπερ) μετ' ἐρυθρῶν καὶ μαύρων γραμμῶν.

Σελίδες 64. Τιμᾶται δρχ. 2.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν»

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν
τοῦ Δελτίου-Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»

Κύριε Διευθυντά,

Εὐρισκόμενοι εἰς περιοδείαν ἀνά τὰ χωρία τῆς Θεοσώστου Ἡμῶν Μητροπόλεως, ἀνεγνώσαμεν μόλις χθὲς τὰ δημοσιευθέντα, ἐν τῷ ἐπισημῷ δελτίῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τρία ἄρθρα τοῦ Πανοσιολογιωτάτου ἀρθρογράφου Ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου Μαλλιάρου, σχετικῶς μετὰ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν ἐν Νάξῳ.

Ἡ προσπάθεια τοῦ Πανοσιολογιωτάτου ἀρθρογράφου εἶναι προφανής· ἀποπειρᾶται νὰ δώσῃ ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς εἰς τὴν Ταπεινότητα Ἡμῶν, ἅτινας ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον δεκαετίαν σχεδὸν οὐδέποτε ἐφήρμοσεν, ὅτε ὑπῆρτε, οὗτος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Παροναξίας, ὡς Προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ καὶ Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος, ἔχων ἅμα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου ἐν Νάξῳ.

Οἱ Ναοί, ὅτε πρὸ διετίας περίπου ἀνελάβομεν τὴν διαποίμανσιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παροναξίας, ὄντως ἦσαν μετὰ ἀραιότητα Ἐκκλησίασμα καὶ τοῦτο, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν πολλῶν, ὀφείλετο εἰς τὴν κόπωσιν τῶν Χριστιανῶν, διότι σύνθηες φαινόμενον ἦτο, ὡς πληροφοροῦμεθα, αἱ μακρὰ ἀκολουθία, αἵτινες, εἰς τινὰς περιπτώσεις, ἐπερατοῦντο καὶ μετ' αὐτὴν τὴν μεσημβρίαν. Ἐν συνεχείᾳ ὄντως δὲν ὑπῆρχε ἀξιόλογος πνευματικὴ κίνησις καὶ τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης πνευματικῆς πτωχείας, τοὺς γνωρίζει καλῶς ὁ καθ' ὀλόκληρον δεκαετίαν ὑπηρετήσας Πανος. Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Μαλλιάρος.

Ἦδη πληροφοροῦμεν ἐπισημῶς τοὺς ἀναγνώστας σας καὶ τὸν προνησθέντα ἀρθρογράφον, ὅτι κατὰ τὸ μικρὸν διάστημα τῆς Ποιμαντορίας Ἡμῶν, ἀνεγείραμεν ἐν Νάξῳ λαμπρὰν αἴθουσαν διὰ διαλέξεις, κηρύγματα, πνευματικὰς συγκεντρώσεις, ὡς καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν σχολείων. Ἡ ἀξία τῆς αἰθούσης ἐφθασεν τὰς ἑκατὸν ἐξήκοντα χιλιάδας (160.000) δραχμὰς τὸ μεγαλύτερον ποσὸν τῶν ὁποίων, ἐχορήγησεν, κατόπιν συντόνων προσπαθειῶν Ἡμῶν, ἡ διεύθυνσις τῶν Κρατικῶν λαχείων, τῇ εὐγενῇ φρονίδι τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Δ. Ἀλιμπράντη.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπλουτίσαμεν αὐτὴν, διὰ μαγνητοφώνου τελειοτάτου τύπου, διὰ τὴν ἀναμετάδοσιν καταλλήλων σκέτῶν καὶ ταινιῶν. Ἐπίσης ἐν τμήμα τῆς αἰθούσης, χρησιμοποιεῖται ὡς Βυζαντινὴ Πινακοθήκη, συγκεντροῦντες ἐν αὐτῇ τοὺς πλέον ἐκλεκτοὺς Βυζαντινοὺς θησαυροὺς τῆς εἰκονογραφίας μας. Ἦδη πλουτίζομεν αὐτὴν καὶ διὰ καταλλήλου βιβλιοθήκης, μεταφέροντες ἅμα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τὴν ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἐγκαταλειμμένην βιβλιοθήκην τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φανερωμένης Νάξου.

Πρὸς τοῦτοις ἐπεσκευάσαμεν τὴν Ἱερὰν Μονὴν Φανερωμένης ἐκ θεμελίων, ἥτις ἔκειτο εἰς ἐρείπια· ἤρχισαμεν ἀπὸ 10ῆμέρου τὴν ἐπισκευὴν τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Νάξου διαθέτοντες πεντήκοντα

Ἀφίχθη ὁ Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος

Τῇ 13ῃ τρ. μηνὸς ἀφίχθη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Τὰ τῆς ἐπισκέψεως, ὑποδοχῆς καὶ φιλοξενίας τοῦ Μακ. Πατριάρχου θὰ ἀναγράφῃ ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.

χιλιάδας (50.000) δραχμὰς ἐκ τῶν Κρατικῶν λαχείων. ἀνεγείραμεν ἐν τῷ Χωρίῳ Κωμιακῆς ἐκ θεμελίων, τὸν νέον Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ὁποίου συντόμως θὰ τελώσωμεν τὰ ἐγκαίνια ἐθεμελιώσαμεν ἐν τῷ χωρίῳ Γλυνάδῳ τὸν πρῶτον Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ναξίου, τοῦ ὁποίου μετὰ μυρίους κόπους καὶ προσπάθειας ἀπεκτέησαμεν ἐξ Ἁγίου Ὀρους καὶ ἐκ τῆς σκῆτης Σκουρταίων τμήμα τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου αὐτοῦ· ἐπίσης ἠδυνήθημεν κατόπιν συντόνων προσπαθειῶν Ἡμῶν νὰ ἐπιτύχωμεν τῇ εὐγενῇ φρονίδι τοῦ στρατιωτικοῦ Κλιμακίου τῆς ΜΟΜΑ, τὴν διάνοιξιν ὁδοῦ πρὸς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Νάξου, ἥτις συνδέεται διὰ αὐτοκινήτου μετὰ τῆς Πόλεως. Ὡσαύτως ἤρχισαμεν τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Παρεκκλησίου τῆς Εὐρέσεως τῆς Εἰκόνης τῆς Θεοτόκου «τῆς Παναγίας τῆς Ἀγροκοιλωτίσσης», τὸ ὁποῖον ἀποπερατοῦται ἐντὸς διμήνου.

Θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ σημειώσητε, ὅτι σημαντικὰ κονδύλια ἐπετύχομεν, δωρεὰν διατεθέντα, διὰ τὴν ριζικὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἐν Πάρῳ Πανελληνίου Βυζαντινοῦ Προσκυνηματοῦ Παναγίας τῆς Ἐκατονταπυλιανῆς. Τὸ ὕψος τῶν κονδυλίων αὐτῶν, ἐντὸς μιᾶς μόλις διετίας, ὑπερέβη τὸ ποσὸν τῶν δύο ἑκατομμυρίων (2.000.000) δραχμῶν.

Τέλος πληροφοροῦμεν τὸν γνωρίζοντα νὰ δίδῃ μόνον συμβουλὰς Πανος. ἀρθρογράφον σας, ὅτι οἱ Ναοὶ ὑπερεπληρώθησαν πιστοῦ λαοῦ, καὶ χαρακτηριστικῶς ἀναφέρομεν, ὅτι μόνον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τῆς 14ῆς Ἰουλίου, ἀπὸ 150πῶ ἀναφέρει ὁ Πανοσιολογιώτατος οἱ προσκυνηταὶ ὑπερέβησαν τὰς τέσσαρας χιλιάδας (4.000) ἐκ τῆς Νάξου καὶ ἐκ τῶν χωρίων αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλους χαρακτηριστικοὺς ἀριθμοὺς.

Ταῦτα Κύριε Διευθυντά, ἵνα μὴ παραμείνῃ ἀναπάντητον ἓνα ἄρθρον τοῦ ὁποίου ὁ σκοπὸς ὑπῆρξεν διαφανής.

Ἐπὶ τούτοις,

Εὐχαριστοῦντες διὰ τὴν φιλοξενίαν εἰς τὰς στήλας τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία».

Διατελοῦμεν, Εὐχέτης πρὸς Κύριον

† Ὁ Παροναξίας ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ

Ἐν Νάξῳ τῇ 2ᾷ Ἀπριλίου 1962.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἀποστολική Διακονία. Κατόπιν τῆς ὑποβληθείσης ὑπὸ τοῦ Γεν. Δ/νοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Καθηγητοῦ κ. Ἀνδρέου Φυτράκη παρακλήσεως πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως μὴ ἀνανεώσῃ αὐτὴ τὴν περαιτέρω ἐν τῇ Γεν. Δ/νσει τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας θητεία του, εὐαρεστηθῆ δὲ νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῶν ἐν αὐτῇ καθηκόντων του, ἵνα δυνηθῆ νὰ ἀφοσιωθῆ ἀπερίσπαστος εἰς τὰ Πανεπιστημιακά του καθήκοντα, ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐκφράσασα αὐτῶ δια τοῦ ὑπ' ἀριθ 530/188/8-3-62 ἐγγράφου αὐτῆς «τὴν ἄκραν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας», διετύπωσεν τὴν «ἐνθερμον εὐχὴν», ὅπως μὴ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν παράκλησίν του ταύτην, ἀλλὰ «παραμείνῃ εἰς τὴν, εἰς ἣν καὶ νῦν διακονεῖ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, θέσιν, ἐν τῇ πίστει ὅτι σπουδαίως συμβάλλει εἰς τὸ πνευματικὸν τῆς Ἐκκλησίας ἔργον».

Ὁ Καθηγητὴς κ. Α. Φυτράκης διὰ νέας ἀναφορὰς του ἐξέφρασεν τὰς εὐλαβεῖς καὶ θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας, διότι ἡ Ἱερά Σύνοδος εὐηρεστήθη νὰ κρίνῃ τόσο ἐννεῶς τὰς ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ προσπαθείας του, παρεκάλεισεν ὅμως ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ διατυπωθεῖσα παράκλησις αὐτοῦ καὶ ἀπαλλαγῆ, διὰ τὸν ἀνωτέρω ἀναφερθέντα λόγον, τῶν ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ καθηκόντων του, ἅτινα, ὡς ἀνέφερε, δὲν δύναται νὰ ἀσκήσῃ πέραν τῆς 15ης τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου.

— Τὴν 12ην τρ. μηνὸς Ἀπριλίου ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐγένετο τελετὴ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τοῦ Φροντιστηρίου Ὑποψηφίων Κατηχητῶν, εἰς ἣν παρέστησαν οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Σύμβουλοι Κορινθίας κ. Προκόπιος, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλος, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανός, Ξάνθης κ. Ἀντώνιος, οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Κερνίτσας κ. Χρυσόστομος καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Γεν. Δ/ντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Καθηγητὴς κ. Α. Φυτράκης, οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Παν/μίου κ. κ. Γ. Κονιδάρης, Μάρκος Σιώτης, Ἰ. Καλογῆρου, καὶ ὁ φιλορθόδοξος Καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης κ. Κρέτσερ, ὡς καὶ οἱ διδάξαντες καὶ φοιτήσαντες ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ τούτῳ.

Μετὰ τὴν ψαλεῖσαν σύντομον εὐχαριστήριον προσευχὴν, ὠμίλησε ὁ Πανσο. Διευθυντὴς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ Ἀρχιμ. κ. Παντελ. Μπαρδάκος ἐκθέσας τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ Φροντιστηρίου καὶ ὑπογραμμίσας τὴν ἀνάγκην ὅπως πάντες ἐργασθοῦν διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ ἐξύψωσιν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου ὅπερ ἀγαθούς καρπούς προσέφερεν τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ κοινωνίᾳ.

Ἐπικολούθησεν προσφώνησις τοῦ φοιτήσαντος ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Διακόνου Ἱεροθέου Λιγεροῦ, φοιτητοῦ τῆς Θεολογίας, εὐχαριστήσαντος ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν, τὴν Ἀποστολ. Διακονίαν καὶ τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Φροντιστηρίου τούτου, ἀνθ' ὧν εὐρηγετήθησαν κατὰ τὸ πεντάμηνον τῆς φοιτήσεώς των καὶ ὑποσχεθέντος ὅτι ἅπαντα τὰ διδασχθέντα θὰ θέσουν εἰς ἐφαρμογὴν διὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς προσδοκίας τῆς Μητροπόλεως Ἐκκλησίας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γεν. Δ/ντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Καθηγητὴς κ. Ἀνδρ. Φυτράκης, ἀφοῦ νῆχαριστήσεν πάντας τοὺς διδάξαντας ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ καὶ κοπιῶσαντας διὰ τὴν εὐρύθμισαν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐξιστόρησεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰς καταβληθείσας ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας προσπάθειάς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ Κατηχ. Σχολείου καὶ τὴν συστηματοποίησιν τοῦ καθόλου Κατηχητικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐξήρε τὴν ἀναγκαῖότητα τῆς Χριστ. ἀγωγῆς τῆς Νεότητος εἰς τὰς ἡμέρας μας καὶ συνεχάρη τοὺς ἀποφοίτους τοῦ Φροντιστηρίου διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς

παρηκολούθησαν τὰ μαθήματα τοῦ Φροντιστηρίου, παρὰ τὰς πολλαπλὰς Πανεπιστημιακὰς τῶν ἀπασχολήσεως, ἀποβλέποντες εἰς ἐν καὶ μόνον, νὰ θέσουν ἑαυτοὺς εἰς πνευματικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

Εἶτα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας, ἐπισφραγίζων τὴν ὅλην τελετὴν, ἐξέφρασεν τὴν βαθεῖαν του συγκλησίν καὶ τὴν εὐαρέσκειαν, διότι, ὡς εἶπε, δὲν ἀνέμενον τοιαύτην καταπληκτικὴν πρόδον τοῦ Φροντιστηρίου, περὶ τοῦ ὁποῦ μακρόθεν εἶχεν ἀκούσει, καὶ συνεχάρη τοὺς φοιτήσαντας ἐν αὐτῷ φοιτητὰς καὶ ἰδίᾳ τοὺς μὴ θεολόγους, οἵτινες, ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπιδράσῃ εὐεργετικῶς κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν.

Τέλος οἱ παριστάμενοι Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, διαδοχικῶς, διένειμον εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Φροντιστηρίου τὰ πτυχία ὡς καὶ τὸ ἐπίχρυσον σῆμα τοῦ Κατηχητοῦ καὶ ἐν Κατηχητικὸν Βοήθημα, ἅτινα προσέφερον εἰς αὐτοὺς ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἐκφράζοντες ἅμα πρὸς αὐτοὺς τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εὐχόμενοι πλουσίαν καὶ γόνιμον δράσιν ἐν τῷ Κατηχητικῷ ἔργῳ. Ἐκ τῶν φοιτητῶν εἰς τὸ ἐν λόγω Φροντιστήριον ἔλαβον τὸ σχετικὸν πτυχίον τῆς μετ' ἐπιμελείας παρακολούθησεως τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων καὶ τῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων 142 ἐξ ὧν 57 ἄρρενας καὶ 85 θῆλεις.

— Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία κατήρτισεν καὶ ἐφέτος εἰδικὸν μικρὸν φυλλάδιον, δι' οὗ προτρέπονται οἱ μαθηταὶ τῶν Σχολῶν Μέσης Ἐκπαίδευσεως νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Ἱεράς Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς Θείας Μεταλήψεως, ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις ἑορταῖς τοῦ Πάσχα. Ἐκ τῶν φυλλαδίων τούτων διετέθησαν πρὸς διανομὴν 130.000.

Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐξεδόθη βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄξιως προσέλθετε» τοῦ Δ/νοῦ Τύπου καὶ Διαφωτισεως Ἀρχιμ. κ. Ἀλεξάνδρου Καντώνη, ἐν ᾧ ἐξετάζονται κατὰ τρόπον πρακτικὸν καὶ εὐληπτον τὰ δύο Μυστήρια τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἦτοι ἡ Ἱερά Ἐξομολογήσις καὶ ἡ Θεία Εὐχαριστία (Σελ. 96, τιμᾶται δρχ. 5).

Ἐσαύτως ἐκυκλοφόρησε ἕτερον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ Σχέδια τῆς Λίνας» περιέχον συλλογὴν παιδικῶν διηγημάτων (Σελ. 68, τιμᾶται δρχ. 5).

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν κατ' ἐπανάληψιν τοὺς παρ' αὐτῷ Θεοφ. Βοηθοὺς Ἐπισκόπους, πρὸς οὓς ἔδωκεν ὀδηγίαν ἐπὶ διαφόρων θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τοὺς διευθυντὰς διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, προήδρευσε δὲ συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, τοῦ Τ.Α.Κ.Ε κ.λ.π.

Ἐσαύτως ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη διαφόρους Ἐπιτροπὰς, Κληρικούς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια Ἱ. Ναῶν καὶ ἄλλους.

— Τῇ 1ῃ Ἀπριλίου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίων Πάντων Καλλιθέας κατὰ τὸν κατασκευαστικὸν Ἑσπερινόν.

— Τῇ 2ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδέχθη τὸν κ. Κίνγκ, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ Προεδρεῖον τοῦ Χριστιανικοῦ Θεάτρου, τὸν Χριστιανικὸν Σύλλογον Γονέων καὶ τὸν Σύλλογον Φίλων Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

— Τῇ 8ῃ Ἀπριλίου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τῇ 4ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπέσκέφη τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς κ. Ροδόπουλον. Ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν Γραμματέα τοῦ Οἴκου Τυφλῶν κ. Μιχαλάκη.

Αὐθήμερον ἐδέχθη τὸν Ἀρχηγὸν Χωροφυλακῆς, εἶτα δὲ παρέστη εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Δημοτικοῦ Βρεφικοῦ Σταθμοῦ.

— Τῆ 5ῃ Ἀπριλίου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Μέγαν Αὐλάρχην κ. Λεβίδην.

— Τῆ 6ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδέχθη ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ τὸν Πρεσβυτὴν τῆς Ἀγγλίας, τὸν Ἐπιτετραμμένον τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν Βουλευτὴν καὶ τ. Ὑπουργὸν κ. Καλαντζήν.

Αὐθημερὸν ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τοὺς τομεάρχας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, πρὸς οὓς ἔδωκεν ἐντολὰς καὶ κατευθύνσεις.

— Τῆ 8ῃ Ἀπριλίου ὁ Μακαριώτατος ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ, ἀκολουθῶν δ' ἀντεπισκέφθη τὸν Ἀρμένιον Ἐπίσκοπον, γινόμενος δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἐκκλησιαστικῶν τιμῶν. Τὴν Α. Μακαριότητα προσεφώνησεν ὁ τε Ἀρμένιος Ἐπίσκοπος καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀρμενικῆς Κοινότητος, ἀπήντησε δὲ καταλλήλως ὁ Μακαριώτατος. Διὰ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ διαπιστωθῆ, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τῶν ὀμιλητῶν, ἡ ἀρμονία σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα Ἀρμενίων ἀδελφῶν καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Μακαριώτατος ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν καταναυτικὸν Ἐσπερινὸν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίας Ζώνης. Ὡσαύτως τῆ αὐτῆς ἡμέρα παρηκοιούθησε ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» τὴν δοθεῖσαν μουσικοφιλογικὴν ἑορτὴν τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν «Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός».

Τῆ αὐτῆς ἡμέρα ἐδέχθη τὸν Πρεσβυτὴν τῆς Ἀμερικῆς, τὸν Πρεσβυτὴν κ. Παπᾶν, τὸν Γεν. Γραμματέα τῆς Σιβιτανίδου Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς, τοὺς Βουλευτὰς κ. κ. Πατέρα καὶ Μπουρνιᾶν, τὸν Ταξίαρχον κ. Κυριαζῆν καὶ τοὺς Διακόνους Φοιτητὰς τῆς Θεολογίας.

Θεολογικὴ Σχολή. Τῆ Κυριακῇ 18ῃ Μαρτίου ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱερῷ πανεπιστημιακῷ ναῷ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, Καπνικαρέας, ἐτήσιον μνημόσυνον τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Νικολάου Ἱ. Λούβαρι ἱεροουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα. Κατ' αὐτὸ ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς τῆς Κ. Διαθήκης κ. Μάρκος Σιώτης ἐξάρας τὴν προσφορὰν τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου.

— Τῆ 22ῃ Μαρτίου ὠμίλησεν ἐν διαλέξει ὀργανωθεῖσῃ ὑπὸ τῆς Σχολῆς ὁ κληθεὶς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀρχαίου Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Καθολικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων κ. Jean Daniélou μέ θέμα: «Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς». Τὴν διάλεξιν ἐτίμησεν διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 10ῃς Ἀπριλίου ἀνηγορεύθη διδάκτωρ ὁ πτυχιούχος αὐτῆς καὶ διδάκτωρ Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν κ. Δημοσθένης Σαβράμης, ὑποβαλὼν ἐναίσιμον διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ περὶ ἐργασίας διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου». Ἀθῆναι 1962.

— Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὁμοτίμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Μπρατσιώτης παρητήθη τῆς θέσεώς του ἐν τῷ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας ΑΣΕΠ ἕνεκα τῆς ὑπὸ τούτου ἀποφασισθείσης προτάσεως περὶ μειώσεως τῆς ἥρσκειυτικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς ἐσπερινοῖς Γυμνασίοις καὶ τῷ δευτέρῳ βαθμίδι τῶν Πρακτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Λυκείων.

Ἱερά Μητρόπολις Μηθύμνης

Ὁ ἐκ Καλλονῆς Λέσβου καταγόμενος καὶ ἐν αὐτῇ ἐγκατεστημένος Ἑλληνοαμερικανὸς κ. Μιχαὴλ Δελήμβης, ἐπισκεφθεὶς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μηθύμνης κ. Κωνσταντῖνον, ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἱωάννου Καλλονῆς 14.500 δολλάρια, ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ προσφέρῃ καὶ ἑτέρας δύο χιλιάδας πεντακάσια δολλάρια εἰς ὁλοκλήρωσιν τῆς μεγάλης αὐτῆς δωρεᾶς.

Ὁ Σεβασμιώτατος μετὰ συγκινήσεως πολλῆς ἀποδεχθεὶς τὴν δωρεάν τοῦ εὐσεβεστάτου τούτου τέκνου τῆς Ἐκκλησίας, οὕτω πλουσιοπαρόχως διατρανοῦντος τὰ φιλόθηρκα καὶ φιλογενῆ αὐτοῦ συναίσθημα, ἐξέφρασε τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην τῆς τε ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως καὶ τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας διὰ τὴν πολῦτιμον ταύτην συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ, τοῦ ὁποίου αἱ ἐργασίαι τῆς συμπληρώσεως θὰ ἀρχίσουν λίαν συντόμως.

Ἱερά Μητρόπολις Παραμυθίας

Μὲ τὴν ἀξίειπαιον καὶ γενναίαν χορηγίαν τοῦ Προέδρου τῆς «Ἐνώσεως Παραμυθιωτῶν, τὸ Σούλι» κ. Σωτηρίου Παπαθανασίου, ὅστις προσέφερε πρὸς τοῦτο 100.000 δραχμῶν, διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ἱστορικοῦ Σουλίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Τίτος, ἀνέλαβε τὴν ὥραιαν πρωτοβουλίαν τῆς ἀναστηλώσεως καὶ ἰδιαιτέρως καὶ ἁγίας Μονῆς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἡ ὁποία κατάκειται εἰς ἀμορφον σωρὸν ἐρείπιων, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ θρυλικὸς Καλόγερος Σαμουήλ, ὅπως ἔχει ἀποθανατισθῆ οὕτως ἐν τῇ ἱστορίᾳ, προέκρινεν νὰ τὴν ἀνατινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα καὶ νὰ γίνῃ ὀλοκαύτωμα τοῦ πυρός, παρὰ νὰ παραδοθῆ εἰς τοὺς Τούρκους.

Πρὸς τοῦτο κατηρτίσθη τριμελὴς Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Τίτου, εἰς ἣν συμμετέχουσι ὁ Μέραρχος Στρατηγὸς κ. Βέλλιος καὶ ὁ Νομάρχης Θεσπρωτίας κ. Τσιρκινίδης, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως τὸ ὥραϊον καὶ Ἐθνωφελὲς αὐτὸ ἔργον τεθῆ ὑπὸ τὴν ἄμεσον Κυβερνητικὴν προστασίαν καὶ πρόνοιαν. Καθ' ὅσον ἐκρίθη, ὅτι πρωτίστως πρέπει νὰ διανοιγῆ δρόμος πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ Σουλίου, ποῦ ὑπῆρξε τὸ λίκνον τῆς ἐλευθερίας μας. Καὶ κατόπιν νὰ ἐπακολουθησῇ ἡ ἀναστήλωσις τῶν ἐρείπιων. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Τίτος συνέταξε καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ὑφυπουργὸν Προεδρείας κ, Ἀχ. Γεροκωστόπουλον ἐμπεριστατωμένον ἔγγραφο.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Εἰς τὸ ἄρτι κυκλοφορήσαν τεύχος τοῦ Φεβρουαρίου 1962 τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας «Γκλάσνικ» δημοσιεύεται ὁ ὑπὸ τῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου καταρτισθεὶς κατάλογος θεμάτων τῆς μελλούσης Προσυνόδου πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν κληρικῶν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ταυτοχρόνως καλοῦνται νὰ μελετήσουν ὠρισμένα ἐκ τῶν θεμάτων αὐτῶν καὶ ἀποστείλουν τὰς σχετικὰς μελέτας τῶν εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον μέχρι τῆς 1ῃς Σεπτεμβρίου 1962.

— Ὁ Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς διεβίβασε πρὸς τὸ Ταμεῖον Βοηθείας Σεισμοπαθῶν, τὸ ὁποῖον ἰδρύθη κατόπιν τῶν προσφάτων καταστρεπτικῶν σεισμῶν τῆς Δαλματίας, 5.000 δολλάρια, τὰ ὁποῖα ἔλαβε πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας ἐδρευόντος Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Ὁ Καθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Σεραγέβου κ. Μάρκος—Αλασούποβιτς ἐπισκέφθη τὴν 9ῃν Μαρτίου ἐ.ἔ. τὸν ὑπουργὸν Ὀρθοπεδικῶν τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης κ. Τόντο Κούρτοβιτς πρὸς τὸν ὁποῖον ἐξέφρασε τὰ συλληπητήριά του ἐπὶ τῷ προσφάτῳ πολυνέκρῳ δυστυχηματι εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον Βοσνίας «Μπανόβιτσι» καὶ παρέδωκεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ' 1500 δολλάρια ὡς βοήθειαν πρὸς τὰς οἰκογενεῖας τῶν φονευθέντων ἀνθρακωρύχων.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρὸς

τὸν Ἱερέα Γεώργιον Παπανικολάου

(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τὴν 19ῃν Ἀπριλίου ἐ.ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 10 π.μ., ἵνα δικάσθῃς ὡς κατηγορούμενος. Προσεπιδηλοῦμεν, σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ θέλεις δικάσθῃ ἐρήμην.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 14ῃ Μαρτίου 1962

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Τοποτηρητῆς Μητροπολίτης

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Προκόπιος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46,47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡμεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἡμεριῶν τῶν Ἑνοριῶν: 1) Ἁγίου Γεωργίου τ. δ. Βοιῶν, 2) Κυπαρισσίου τ. δ. Πελλάνης, 3) Λυρῶν τ. δ. Μονεμβασίας, 4) Κάμπου τ. δ. Βοιῶν, 5) Κουπίων τ. δ. Ζάρακος, 6) Σουσιάνων τ. δ. Σπάρτης, 7) Καστάνιας τ. δ. Μελιτίνης, 8) Ἁγ. Ταξιαρχῶν τ. δ. Τρινάσου, 9) Ἀγριάνων τ. δ. Θεραιπνῶν, 10) Παληόβρυσης τ. δ. Μελιτίνης, 11) Βαρβίτσης τ. δ. Οἰνούτου, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης, εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», σχετικὴν αἴτησιν, διὰ μίαν τῶν ὡς ἄνω θέσεων, μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων ἡμεριῶν.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 26 Μαρτίου 1962

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Κυπριανὸς

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46,47, καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡμεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα (Θεολόγους), ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἡμεριῶν, τῶν Ἑνοριῶν:

1) Ἁγίου Νίκωνος Σπάρτης καὶ 2) Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Σπάρτης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης, εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», σχετικὴν αἴτησιν διὰ μίαν τῶν ἄνω θέσεων, μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων ἡμεριῶν.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 26 Μαρτίου 1962

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Κυπριανὸς

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 § 2 ἐδ. 2 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡμεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικῶν ἡμεριῶν τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Ἀχειροποιήτου Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἡμερικῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 81ῃ Μαρτίου 1962.

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

Ἱερὰ Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 45 καὶ 47 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2200/1940 Α. Ν. «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡμεριῶν», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νόμων καὶ Διαταγμάτων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ τε κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κάτωθι κενὰς ἡμερικῆς θέσεις τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγ. Γεωργίου Ἀκοντίου 2) Ἁγ. Ἀθανασίου Προσηλίου 3) Προφ. Ἡλία Δαυλείας 4) Ἁγ. Στυριδῶνος Ὁρχομενοῦ 5) Κοιμ. Θεοτόκου Καρυῶς 6) Ἁγίας Κυριακῆς Νεοχωρακίου 7) Κοιμ. Θεοτόκου Εὐαγγελιστρίας 8) Ἁγίου Χαράλαμπος Θίσβης καὶ 9) Ἁγ. Δημητρίου Ἀναλήψεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 28 Μαρτίου 1962

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δ'ωρόθεος

Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἡμερικῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγίου Γεωργίου» τῆς Κοινότητος Πλατάνου-Σάμου, προσκαλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἡμῶν προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱερὰν Μητρόπολιν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρῶν 48 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡμεριῶν», ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Σάμῳ τῇ 31ῃ Μαρτίου 1962

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονυσίου, Μοναστηρίου Σταγιάδων. Ἐκεῖ ὅπου βασιλεύει ἡ γαλήνη. Ἀθήναι 1962. Σελ. 39.

Παν. Ν. Τρεμπέλα, «Μετανοεῖτε». Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ». Ἀθήναι 1962.

Ἰωάννου Καρμίρη, Κοσμητορὸς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Α'. Ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις Ρόδου. Β'. Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία κατὰ τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας. (Ἀνάτυπα ἐκ τῆς «Θεολογίας» καὶ τῆς «Ἐκκλησίας» 1961). Ἀθήναι 1961, σελ. 67, σχ. 80ν.

Τοῦ αὐτοῦ: Ἡ Ἐκκλησιολογία τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν. Ἀθήναι 1962, σελ. 159, σχ. 80ν.

Πρωτοσ. Χρυσοστόμου Β. Γιαλούρη, Ἡ μουσικὴ τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἐν Ἀθήναις. Σελ. 22.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα, Ἱεροκήρυκος Χαλκίδος. Ἀδελφικά Γράμματα. Ἐκδοσις Ὀρθόδοξου Χριστιανικῆς Φιλανθρωπικῆς καὶ Μορφωτικῆς Ἀδελφότητος «Ἡ Κυβέλη». Ἀθήναι 1962. Σελ. 314.

Σ. Τ. Ἐξάρχου, Διογένητη Ἑλλάδα. Νοέμβριος 1961. Ἀθήναι. Σελ. 79.

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Νικολέως καὶ Πρεβέζης ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Θὰ εἶναι αἰώνια.

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου, Μήνυμα ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ Προσευχῆς Ἑλλήνων Σπουδαστῶν» (15-4-62).

Θεοφ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου, Ὁ Ἁγιος Γεώργιος ἐν τῇ ἔμνογραφίᾳ.

Μ. Α. Σιώτου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐπιμνημόσυνος εἰς Ν. Λούβαριν.

Τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, Ἐπιστολαὶ καὶ εἰσήγησις τοῦ Καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτου.

Βασ. Χ. Ἰωαννίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ ἐν Ν. Δελχί Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. 18 Νοεμβρίου — 6 Δεκεμβρίου 1961 (Συνέχεια).

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἀτομικὴ ἢ πυρηνικὴ φυσικὴ καὶ θρησκευτικὴ πίστις (Συνέχεια).

Ἀρχιμ. Φιλάρτου Ἀ. Βιτάλη, Ἱεράρχαι Ἀθηνῶν ἐξ Ἡπείρου ὀρμώμενοι (Συνέχεια).

Παρατηρήσεων Στέλλη.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν»

Ἐκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς Ἱερέων.

Βιβλιογραφία